

YRITYSTOIMINNAN SIIRTÄMINEN VIROON

Tieto-opas yritykselle

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Liiketalouden koulutusohjelma

Visamäki, kevät 2017

Rosa-Maria Hurmola

Liiketalouden koulutusohjelma
VISAMÄKI

Tekijä	Rosa-Maria Hurmola	Vuosi 2017
Työn nimi	Yritystoiminnan siirtäminen Viroon, tieto-opas yritykselle.	

TIIVISTELMÄ

Viron hyödyistä erityisesti kasvavien pienyritysten kohdalla on ollut paljon keskustelua. Liiketoiminnan kasvua tukeva verotus ja yrittäjäystävälliseksi kehuttu kulttuuri on vetänyt jo pitkään suomalaisyrityksiä maahan. E-kanalaisuuden ja edistyksellisen tietoyhteiskunnan myötä yrityksen perustamisesta Viroon on tullut entistäkin helpompaa ja nopeampaa. Tämän opinäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten yritystoiminnan siirtäminen Viroon tapahtuu käytännössä. Työssä tutustuttiin aluksi Viron liiketoimintaympäristöön, minkä jälkeen tarkasteltiin paljon puhuttua yritysverotusta. Suomen ja Viron välinen yritysverovertailu havainnollisti sen, kuinka suuri merkitys verotuksella on yrityksen elinkaaren eri vaiheissa. Lopuksi perehdyttiin Viroon siirtymisen käytännön toimenpiteisiin.

Tutkimuksen toteuttaminen ja johtopäätökset koostivat työn empiirisen osuuden. Tämä opinäytetyö oli case-tutkimus, jossa aineistonkeruun menetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Teemahaastatteluun valikoitui kaksi suomalaista yrittäjää, joilla on liiketoimintaa Virossa. Teemahaastatteluista saatua aineistoa hyödynnettiin työn teoriaosuuksissa lähteinä sekä opinäytetyöntekijän oman pohdinnan perustana.

Tutkimuksessa selvisi, että yritystoiminnan siirtämisessä Viroon on monia tapoja, joista yrityksen on valittava oman toimintansa kannalta paras vaihtoehto. Valintaan vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa suunnitellun yritystoiminnan laajuus ja erilaiset tavoitteet, joita Viron toimipaikalle on asetettu. Erityistä huomiota tulee kiinnittää verosuunnitteluun, jotta kaikki menee myös Suomen verohallinnon kannalta oikein. Liiketoimintaa on kuitenkin mahdollista ylläpitää ilman verotuksellisia riskejä perustamalla työryhtiö Viroon.

Avainsanat Viro, kansainvälistyminen, liiketalous, yritystoiminnan laajentaminen

Sivut 40 sivua, joista liitteitä 2 sivua

Degree Programme in Business Administration
VISAMÄKI

Author	Rosa-Maria Hurmola	Year 2017
Subject	Relocating business to Estonia, informative guide for company.	

ABSTRACT

There has been a lot of discussion concerning the benefits of Estonia, especially for small businesses. Business growth supporting taxation and culture acclaimed to be entrepreneur friendly has drawn Finnish companies to the country for a long time. With Estonian e-residency and advanced information society the establishing of a new company has become easier and faster. The purpose of this study was to find out how to relocate business to Estonia in practice. The first theoretical part of this thesis deals with Estonian business environment followed by much discussed company taxation. Comparison between Finnish and Estonian company taxes demonstrates how remarkable importance taxation has in different stages of the company's life cycle. The last theoretical part focuses on practical actions which are needed in relocating business to Estonia.

The implementation of the study and the conclusions gathers the empirical part of the thesis. The used research method was a Case-study and the material was collected in the form of theme interviews. Two Finnish entrepreneurs who run businesses in Estonia were selected for the interviews.

The study found out that there are many ways to relocate business to Estonia, from which the company must choose the best option for their business. The factors influencing on the choice includes the extent of the planned business and the different goals set for the Estonian location. Special attention should be paid to tax planning so that everything goes right also for the Finnish tax administration. By establishing a subsidiary to Estonia it is possible to maintain business without taxation risks.

Keywords Estonia, internationalization, business economics, business expansion

Pages 40 pages including appendices 2 pages

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	1
1.1 Tavoite ja kysymyksenasettelu	2
1.2 Opinnäytetyön rakenne	3
1.3 Keskeiset käsitteet	3
1.4 Toimeksiantaja X	4
2. VIRO LIIKETOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ	5
2.1 Talous	5
2.2 Yritys lainsäädäntö	7
2.3 Liiketoimintakulttuuri.....	8
2.4 Edut ja haitat	9
3. VIRON JA SUOMEN YRITYSVEROTUS VERTAILUSSA	11
3.1 Tuloverotus	11
3.2 Arvonlisäverotus	13
3.3 Työnantajamaksut.....	14
3.4 Yhteenvedo	16
4. YRITYSTOIMINTA VIROON	19
4.1 Suunnitellen alkuun.....	19
4.1.1 Uusi yritys	20
4.1.2 Sivuliike	21
4.1.3 Tytäryhtiö	22
4.2 Rekisteröinti	23
4.3 Kiinteä toimipaikka.....	24
4.4 E-Kansalaisuus	25
4.5 ID-kortti	26
4.6 Notaari & apostille-todistus	27
4.7 Kirjanpito ja tilintarkastus	27
5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	28
5.1 Tutkimusmenetelmä	28
5.2 Aineistonkeruumenetelmän valinta.....	28
5.3 Teemahaastattelu	29
6. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	30
LÄHTEET	32

Liitteet

Liite 1	Toimeksiantajan haastattelu
Liite 2	Teemahaastattelu

1. JOHDANTO

Suomalaisyrityksiä on siirtynyt Viroon jo yli viisi tuhatta, ja kiinnostus Viroa kohtaan tuntuu kasvavan jatkuvasti. Viron houkutteleva verotusjärjestelmä ja kulttuurien samankaltaisuus kiinnostavat suomalaisia yrityksiä investoimaan Viroon. Lisäksi maantieteellisen läheisyyden vuoksi maahan on helppo etabloitua. Monet suomalaisyritykset ovat myös laajentaneet liiketoimintaansa Virossa. Virossa toimiva suomalaisyritysten tukijärjestö SEKE saa päivittäin yhteydenottoja siitä, kuinka suomalaisyrityksen ja liiketoiminnan voisi siirtää Viroon. Monien suomalaisyritysten ensi askel kansainvälistymiseen onkin etabloitua Viroon. E-kansalaisuuden myötä yrityksen perustamisen helppous on edistänyt omalta osaltaan uusien yritysten perustamista. E-kansalaisuuden hankkineita yksityishenkilöitä on jo 15 000 ja tästä ryhmästä on suomalaisia 2500. (Mtv uutiset 2016; Eisto 2016.)

Suomi on yksi suurimmista Viron talouteen sijoittaneista maista Viron itsenäistymisen jälkeen. Vuonna 2015 Viroon tehdyistä suorista investoinneista 22,6 prosenttia tuli Suomesta. Eniten investointeja tehtiin kiinteistösektorille, jalostusteollisuuteen, tukku- ja vähittäiskauppaan sekä rahoitus- ja vakuutustoimintaan. Viron liikerekisterin mukaan vuoden 2016 alussa Viroon rekisteröityneitä suomalaisomisteisia yrityksiä oli yhteensä 5503 kappaletta. (Viron Suurlähetystö n.d.)

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on suomalainen pk-yritys, jolla on ollut kansainvälistä liiketoimintaa jo 13 vuotta, ja tällä hetkellä toimintaa on kahdeksassa EU-maassa. Työ pohjautuu toimeksiantajan tarpeeseen saada kattava tietopaketti siirtymisestä Viron markkinoille. Toimeksiantajan suunnitelmissa on siirtyä Viron markkinoille lähitulevaisuudessa. Halu perehtyä kohdemaan yritystoiminnalle oleellisimpiin asioihin ja tarvittaviin toimenpiteisiin ohjasi tämän työn rakennetta.

Opinnäytetyöprosessi alkoi joulukuussa 2016, jolloin toimeksiantaja kertoi suunnitelmistaan kansainvälistyä Viroon lähitulevaisuudessa. Idea sai alkunsa, ja opinnäytetyöntekijä aloitti pintapuolisen tutustumisen aiheeseen. Aiheeseen tutustuessa syvemmin selvisi sen laajuus, jossa haasteeksi koitui tiedon rajaaminen toimeksiantajan kannalta tärkeimpiin tekijöihin. Aiheen valintaan vaikutti toimeksiantajan tarpeen lisäksi aiheen ajankohtaisuus. Suomalaisyritysten määrä Virossa on ollut jatkuvasti kasvussa, ja vajaan kymmenen vuoden aikana suomalaisten yritysten määrä Virossa onkin yli kaksinkertaistunut. Lisäksi henkilökohtainen kiinnostus tutkia ai-
hetta verotuksellisesta näkökulmasta tuki päätöstä.

Tässä opinnäytetyössä kartoitetaan Viron toimintaympäristöä yrityksen näkökulmasta, keskitytään Suomen ja Viron yritysverotuksellisiin eroavai-

suuksiin ja käydään läpi yritystoiminnan siirtämiseen vaadittavia toimenpiteitä. Työn tarkoituksena on auttaa sekä toimeksiantajaa että muita suomalaisyrityksiä Viron markkinoille. Tämä työ toimii informatiivisena ohjeena, jota yritykset voivat hyödyntää oman toimintansa kansainvälistymisessä. Yritysverovertailulla halutaan tuoda esille, että verokilpailu on osa yritystoiminnan todellisuutta. Verotus ohjaa omalta osaltaan yrityksessä tehtäviä ratkaisuja. Näin ollen Viron edulliseksi kehuttua yritysverojärjestelmää ja Suomen yritysverotusta vertaillaan keskenään tavoitteena konkretisoida merkittävimmät erot ja säästömahdollisuudet.

Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen eli työelämän kehittämistyö, joka tavoittelee käytännön toiminnan kehittämistä, ohjeistamista, järjestämistä tai järjeistämistä. Lähtökohtana on tieteellisyyden ja käytännöllisyyden yhdistäminen, jonka lopputuloksena syntyy kattava tieto-opas. Työssä on käytetty kvalitatiivisia, eli laadullisia aineiston keruumenetelmiä. (Hämeen ammattikorkeakoulu 2017; Jyväskylän yliopisto 2015.)

Tietoperustana on käytetty aikaisempia tutkimuksia, verkkolähteitä, kirjallisuutta sekä asiantuntevia henkilöitä, joilla on aikaisempaa kokemusta liiketoiminnasta Virossa. Lähdeaineiston hankinnassa on tavoiteltu mahdollisimman uutta ja ajantasaista tietoa. Työssä käytettyjen lähteiden tuoreuteen tuli kiinnittää erityishuomiota työn edetessä kun huomattiin, että Viron verokäytänteisiin ja veroprosentteihin oli tullut muutoksia lähiaikoina. Näiden lisäksi on haastateltu asiantuntevia henkilöitä ja vastauksia on hyödynnetty teoriaosuuksissa lähteinä ja opinnäytetyöntekijän oman pohdinnan perustana. Näin ollen teemahaastattelua käytettiin apuvälineenä.

1.1 Tavoite ja kysymyksenasettelu

Opinnäytetyön tavoitteena on saada aikaiseksi kattava opas yritystoiminnan siirtämisestä Viroon. Tarkoituksena on tuottaa toimeksiantajalle tarpeellista tietoa tukemaan lähitulevaisuuden suunnitelmia. Valmista työtä voivat hyödyntää toimeksiantajan lisäksi myös muut suomalaisyritykset, joilla on suunnitelmissa siirtyä Viron markkinoille. Yritystoiminnalle edullisemmän verotuksen takia moni yrittäjä näkee Viron hyvänä vaihtoehtona kansainvälistyä, minkä takia työn tavoitteena on vertailla Suomen ja Viron välisiä yritysverotuksellisia eroavaisuuksia. Tämän tarkoituksena on selvittää merkittävimmät erot ja konkretisoida mahdolliset säästöt toimeksiantajan hyödyksi. Tavoitteeseen päästään tutkimalla huolellisesti lähdeaineistoa ja haastatteleamalla yrittäjiä, joilta löytyy useamman vuoden kokemus Viron markkinoilla toimimisesta.

Tässä opinnäytetyössä on neljä tutkimuskysymystä, joihin etsitään vastausta. Tutkimuksessa on kaksi pääkysymystä

- Miten yritystoiminnan siirtäminen Viroon tapahtuu käytännössä?
- Mitä eroavaisuuksia on Suomen ja Viron yritysverotuksessa?

Pääkysymystä tukevia alakysymyksiä

- Millainen on Viron toimintaympäristö yrityksen kannalta?
- Mitä verovaikutuksia Viroon siirtymisessä on huomioitava?

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Rakenne jakautuu johdantoon, teoriaan ja tutkimusosuuteen. Johdannossa tarkastellaan työn aiheen valintaan liittyviä perusteita. Lisäksi johdannossa on esitelty tavoite sekä kysymykset, joihin opinnäytetyöllä pyritään vastaamaan.

Seuraavat kolme lukua ovat teoriaa, joissa käsitellään Viroon siirtymisen kannalta olennaisia aiheita. Ensimmäisessä teorialuvussa tutustutaan aluksi hieman Viron liiketoimintaympäristöön. Luku alkaa koostetusti Viron perustiedoista, jonka jälkeen perehdytään vallitsevaan taloustilanteeseen, yrityslainsäädäntöön sekä liiketoimintaympäristön etuihin ja haittoihin yrittäjän näkökulmasta. Toinen teoriaosuus asettaa Viron ja Suomen yritysverotukset puntariin. Vertailukohteina ovat tuloverotus, arvonlisäverotus sekä työnantajakustannukset. Toisen teorialuvun lopussa on tehty yhteenveto olennaisimmista eroavaisuuksista. Viimeinen teorialuku syventyy paremmin eri toimenpiteisiin, joita Viroon siirtyminen edellyttää. Lisäksi käydään läpi eri vaihtoehtoja etabloitua Viroon.

Teoriaosuuden jälkeen viidennessä luvussa keskitytään työn tutkimusosuuteen. Viidennessä luvussa käsitellään tutkimusmenetelmän valintaa sekä aineistonkeruumenetelmiä. Aineiston keruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Viimeisessä eli kuudennessa luvussa esitellään johtopäätökset. Luvussa vastataan työn tutkimuskysymyksiin ja näiden perusteella on tehty johtopäätöksiä toimeksiantajan näkökulma huomioon ottaen.

1.3 Keskeiset käsitteet

Etabloituminen tarkoittaa yrityksen sijoittautumista uudelle markkina-alueelle. (Suomisanakirja n.d.)

Verokilpailu tarkoittaa eri valtioiden pyrkimystä houkutella omalle alueelleen yhtiöitä tai varakkaita yksityishenkilöitä alhaisen verotuksella tai muilla eduilla. Verokilpailulla viitataan esimerkiksi valtioiden väliseen yritys-, -palkka- tai pääomaveroja alentamalla käytävään kilpailuun. Laajemmassa merkityksessä mukaan lasketaan myös valtion maksamat tuet ja normaalia heikompi sääntely. Näitä tukia voivat olla esimerkiksi suorat investointituet tai valtion osallistuminen infrastruktuurin rakentamiseen. (Maailmantalous n.d.)

1.4 Toimeksiantaja X

Tämä opinnäytetyö tehdään toimeksiantona suomalaisyritykselle, joka suunnittelee kansainvälistymistä Viroon. Aiheen ollessa arkaluonteinen, säilytettiin työn toimeksiantaja anonyymina. Kansainvälistymisen tueksi yrittäjä toivoi saavansa hyödyllistä tietoa Virosta sekä käytännön ohjeita liiketoiminnan siirtämiseen liittyvistä toimenpiteistä. Toimeksiantajaa kiinnostaa Virossa erityisesti verotuskäytäntö ja alueellinen sijainti. Suomen ja Viron välisen yritysverovertailun tarkoituksena on antaa konkreettista hyötyä toimeksiantajalle hänen kiinnostuksensa mukaisesti. (Toimeksiantaja X, haastattelu 9.1.2017.)

Viroon siirtymisellä toimeksiantaja haluaa saavuttaa edullisemman yritysverotuksen ja alhaisen palkkatason avulla uusien investointien tekemisen. Investointien avulla puolestaan pystytään kasvattamaan toimintaa omavaraisemmaksi. Viron läheinen sijainti Suomeen on myös kansainvälistymisen taustalla oleva tekijä. Toimeksiantajan tarkoituksena on siirtää osa kansainvälisestä liiketoiminnasta ja tuotannosta Viroon. Viron toimipaikasta tulisi tuotantolaitos, johon tarkoituksena tehdä lisäksi muutamia toimistotiloja. Tämän huomioon ottaen työn neljännessä luvussa käydään läpi erilaisia tapoja etabloitua Viroon. (Toimeksiantaja X, haastattelu 9.1.2017.)

2. VIRO LIIKETOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ

Viron tasavalta itsenäistyi vuonna 1991 Neuvostoliiton hajottua. Viro on Baltian maiden valtioista pienin ja pohjoisin. Pinta-alaltaan se on 45 000 neliökilometriä ja väkiluvultaan vain 1,3 miljoonaa. Viron sijainti nähdään kuitenkin usein kulttuurillisena sekä taloudellisena etuna, sillä se sijaitsee Pohjoismaiden, Keski-Euroopan ja Venäjän läheisyydessä. Viron pääkaupungissa Tallinnassa asuu lähes kolmannes väestöstä. Väestöstä noin 70 prosenttia on äidinkieltään viron kielisiä ja noin 30 prosenttia venäjän kielisiä. Virossa osataan kuitenkin puhua hyvin myös muita vieraita kieliä kuten suomea, englantia, saksaa ja venäjää. (Alimaa 2014.)

Viro liittyi Euroopan Unionin jäseneksi vuonna 2004 ja euroalueeseen vuonna 2011, joka toi sen entistä lähemmäksi suomalaisia. Maantieteellinen ja kulttuurillinen läheisyys näkyvät erityisesti taloudellisessa liikehdinnässä rajojen yli. EU-jäsenyys sai Virossa positiivisen vastaanoton ja sen myötä maa onkin saanut paljon EU-tukia. Jäsenyys on tukien myötä ollut Viron kannalta kannattava päätös. (Pk-yritykset ja Aluepalvelut 2012; Kunari 2012.)

Tulevissa alakappaleissa tarkastellaan lähemmin Viron taloutta, liiketoimintaa koskevaa lainsäädäntöä, liiketoimintakulttuuria sekä liiketoimintaympäristön etuja ja haittoja.

2.1 Talous

Maailmanlaajuinen talouskriisi alkoi vuonna 2008, mikä vaikutti voimakkaasti Viroon ja erityisesti yritysten talouskehitykseen. Kuitenkin vuonna 2010 talous alkoi elpyä, mutta muutaman hyvän kasvuvuoden jälkeen talous alkoi kuitenkin taas laskea. Yrittäjät ovat kuitenkin hyvin toiveikkaita Viron tulevaisuudesta, sillä houkutteleva verotus on kasvattanut sekä suomalaisten ja ulkomaisten liiketoiminnan harjoittajien määrää Virossa. (Stenman 2014.)

Viron talouden tärkeimpiä toimialoja vuonna 2015 olivat tukku- ja vähittäiskauppa, kuljetus, majoitus- ja ravitsemustoiminta (22,3 %), teollisuus (20,4 %) sekä julkinen hallinto ja maanpuolustus, koulutus- sekä terveys- ja sosiaalipalvelut (15,5 %). Tärkeimpiä vientimaita vuonna 2015 olivat Ruotsi, Suomi ja Latvia sekä tuontimaita puolestaan Suomi, Saksa ja Liettua. (Euroopan Unioni n.d.)

Viron BKT on 20 miljardia, joka tarkoittaa sen olevan vain 1/10 osa Suomen BKT:stä. Viro on kuitenkin saavuttanut tähän mennessä jo 75 prosentin tason EU-maiden bruttokansantuotteesta. Suomen talouteen verrattuna on Viro hyvin pieni talous ja valtion vuosibudjetti on noin 9,5 miljardia. Kasvua

viime vuoden budjettiin on tullut kuitenkin noin seitsemän prosenttia. Viron valtion velka on yksi EU-maiden pienimmistä ja tällä hetkellä se on noin kymmenen prosentin luokkaa. Maa on ollut todella tarkka itsenäistymisen jälkeen valtion velan määrästä ja se halutaan pitää myös jatkossa pienenä. (Yle areena 2016.)

Viron hallitus on ollut sitoutunut kasvuun tähtäävään talouspolitiikkaan ja vuosien 2015–2019 hallituksen tavoitteisiin kuuluu talouskasvun edistäminen ja työn verotuksen vähentäminen. Viron kansallisen uudistusohjelman ”Konkurentsivoime kava, Eesti 2020” tavoitteena on puolestaan parantaa kilpailukykyä ja toimia sen saavuttamiseksi. Keskeisimmät tavoitteet on kasvattaa tuottavuutta ja työllisyyttä Virossa. Viron taloudessa liikkuu enemmän rahaa kuin mitä maa pystyy itse tuottamaan. Suurta osaa näytteleekin muun muassa EU-tuet, jotka ovat noin kymmenen prosenttia valtion budjetista. Bruttokansantuotteesta ne ovat parhaimmillaan olleet jopa viisi prosenttia. Nämä tuet loppuvat vuonna 2020, jolloin kansallinen uudistusohjelma tulee oleelliseksi. (Pihkanen & Saarikoski 2016; Yle Areena 2016.)

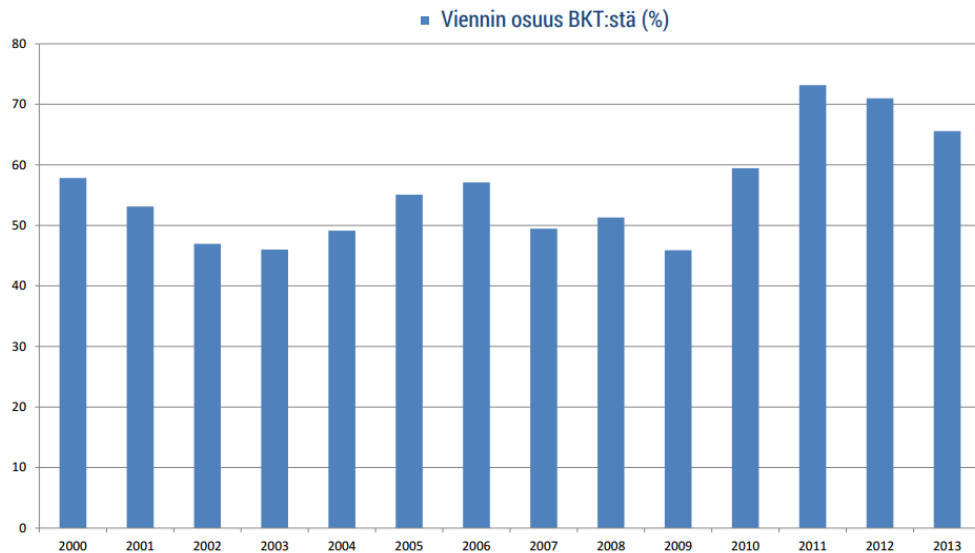
Viron talouskeskustelun pääaiheena on ollut työvoimapula ja tällä hetkellä kaikenlaisista työntekijöistä on pulaa. Toisena keskustelunaiheena on ollut alhainen työn tuottavuus, jonka kehitys polkee paikoillaan. Työn tuottavuus bruttokansantuotteen kautta laskettuna laskee ja se laskee samaan aikaan kun palkkataso nousee. Työn tuottavuuden laskuun vaikuttavat esimerkiksi tehdastyössä vanhentuneet konekannat, työnjohdon osaamattomuus työntekijöiden tietotaidon hyödyntämisessä ja työntekijöiden omaaloitteisuuden puuttuminen. Työntuottavuus Virossa on EU-maiden alhaisimpia. (Yle Areena 2016.)

Työttömyysaste Virossa on kuusi prosenttia, vaikka maassa vallitseekin työvoimapula. Työttömyyttä on alueellisesti, sillä Tallinnassa on täystyöllisyys ja työttömyyttä on lähinnä maaseutumaakunnissa ja Itä-Virun maakunnissa. Tähän syynä on esimerkiksi maaseutukuntien huono kielitaito. Maaseutukunnissa suurin osa ihmisistä puhuu vain venäjää, jonka takia työllistyminen on hankalaa. Työvoimapulaan on syynä myös se, että virolaisia työntekijöitä on paljon suomessa. Näiden lisäksi mentaaliset tekijät vaikuttavat työttömyyteen, kuten aikuiskoulutuksen vähyyt. Virossa ei ole totuttu aikuiskoulutukseen, toisin sanoen elinikäinen oppiminen on tabu. Tämä on johtanut siihen, että työntekijämarkkinat ovat jakautuneet kahtia. Markkinoilla on peruskoulunkäyneitä pääosin vanhempia työntekijöitä ja nuoria tyyppillisesti korkeasti koulutettuja henkilöitä. (Yle Areena 2016.)

Vienti on se, mikä tuo Viroon rahaa ja talous onkin hyvin riippuvainen viennin määrästä. Viennin lisäksi myös logistiikka ja turismi ovat tärkeitä Viron taloudelle. Tärkeimpiä vientituotteita ovat eri alojen teollisuuden tuotteet ja alihankinnat. Viro on tunnettu alihankintamaana ja se on edelleen suosittu alihankintamaa. Viro kuitenkin pyrkii eroon alihankintamaaleimasta. Suomi on toiseksi suurin investoija Virossa Ruotsin jälkeen. Suomen osuus

virolaisesta taloudesta on suuri. Esimerkiksi Suomesta Viroon tehdään noin 2,7 miljoonaa matkaa vuodessa. (Yle Areena 2016.)

Viron talouden hyvinvointi riippuu suuresti ulkomaankaupan tilanteesta

Kuva 1. Viron talouden hyvinvointi riippuu suuresti ulkomaankaupan tilanteesta. (Varu 2015.)

Venäjän vaikutus Viron talouteen on melko suuri. Venäjän osuus Viron viennistä on noin kuusi prosenttia, eli se on todella tärkeä vientimaa. Parhaimpina aikoina osuus viennistä oli jopa noin 11 %. Viron ja Venäjän väliset poliittiset suhteet eivät ole lämpimimmät. Kuitenkin yritysmaailmassa esimerkiksi monien teollisuuslaitosten edustajat toivoisivat parempia suhteita Venäjään, sillä he pitävät markkinoita tärkeinä. (Yle Areena 2016.)

2.2 Yritys lainsäädäntö

Viron lainsäädäntö jäljittelee monissa asioissa Saksan ja Keski-Euroopan lainsäädäntöä, mistä syystä se poikkeaa hyvinkin paljon Suomessa asetetuista säädöksistä. Viron hakiessa EU-jäsenyyttä, keskustelua herätti erityisesti maan verotusjärjestelmä. Maan tuloverolaki on hyvin poikkeava muiden EU-jäsenmaiden verotusmalleista ja sen katsottiin rikkovan Euroopan Unionin määrittelemiä säädöksiä sen ristiriitaisuuden EU:n emo- ja tytäryhtiödirektiivin kanssa. Kuitenkin Viron kauppakaari noudattaa hyvin pitkälti EU:n toista yhtiödirektiiviä. Yhtiödirektiivin säilyttäminen lainsäädännön pohjana antoi mallin tulevalle yrityslainsäädännölle. Käytännön syistä kaikkia elementtejä toisesta yhtiödirektiivistä ei kuitenkaan voitu sisällyttää kauppakaareen, vaan näitä elementtejä on lisätty jälkikäteen. Nykypäivänä Viron kauppakaari pitää sisällään kaikki toisen yhtiödirektiivin

vaatimat elementit. EU-jäsenyyden myötä yrityksissä ei jouduttu muokkaamaan käytäntöjä lakisääteiksi, sillä kaikki vaaditut lainsäädäntöön liittyvät muutokset oli tehty jo aikaisemmin. (Koskinen 2007; Vierinen 2008.)

Virossa verovelvolliset luokitellaan neljään eri luokkaan. Verovelvollisia ovat Virossa asuvat luonnolliset henkilöt, Virossa asuvat oikeushenkilöt, ulkomailla asuvat luonnolliset henkilöt ja ulkomailla asuvat oikeushenkilöt. Oikeushenkilöitä ovat Virolaiset yhtiöt, voittoa tavoittelemattomat organisaatiot ja säätiöt sekä oikeushenkilöt, jotka on perustettu Viron lainsäädännön mukaan. (Rantala 2015.)

Virossa liiketoimintaa harkitsevan on huomioitava, että Viron lainsäädännössä on säännelty liiketoimintaa, joka on luvanvaraista tai vain määrättyillä yksiköillä on kyseisen liiketoiminnan harjoittamiseen lupa. Lisäksi Virossa on kokonaan laissa kiellettyjä toimialoja. Myös pankit- ja muut luotonantajat, vakuutusyhtiöt, polttoaineen ja alkoholin myyjät sekä matkatoimistot ovat tarkkaan säänneltyjä toimialoja, joille on omat erityiset asetukset ja vaatimukset. (Pihkanen & Saarikoski 2016.)

Eryteisesti kaupan käyntiin liittyvissä asioissa tulee kiinnittää huomiota siihen, että Virossa perintätoimistot ovat yksityisiä eikä julkisen hallinnon palveluita. Virossa perintä on tehokasta ja nopeaa, mutta myös kallista. Tästä syystä laskujen hoitaminen ajallaan on suositeltavaa. Lakiuudistukset EU-jäsenyyden myötä ovat johtaneet siihen, että käräjille on joutunut tavallista helpommin. Tähän on syynä se, että Viron kansalaisille uudet lait ovat vielä vieraita. Käräjille joutuminen voi koitua yrittäjälle kalliiksi leimaveron takia. Leimaveron on kolme prosenttia velan määrästä laskettuna, mutta sillä ei ole ylärajaa. Näin ollen kulut voivat nousta hyvinkin suuriksi veroineen ja asianajomaksuineen. Nämä kulut on maksettava heti haastehakemuksen saapuessa. (Kunnari 2012.)

Suurin ero Viron ja Suomen yhtiömuotoja koskevien lakien välillä on se, että Virossa suurin osa yhtiömuodoista on määritelty yhdessä laissa. Vain osuuskuntia varten on säädetty omat lakinsa. Suomessa yhtiömuotoja koskevaa sääntelyä varten on asetettu neljä eri lakia, joita ovat osakeyhtiölaki, toiminimilaki, laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä ja osuuskuntalaki. Näin ollen Viroon sijoittautuminen ja siellä liiketoiminnan harjoittaminen on yhtiön kannalta houkuttelevaa, sillä lait ja verotus ovat selkeitä. (Rantala 2015.)

2.3 Liiketoimintakulttuuri

Viron liiketoimintakulttuuri on ottanut vahvasti vaikutteita pohjoismaisesta kaupankäyntikulttuurista. Virolaiset haluavat osoittaa olevansa menestyksekkäitä ja päteviä kaupankävijöitä. Liike-elämässä he ovat hyvin suoraviivaisia ja hoitavat työnsä ajallaan. Virolaiset ovat täsmällisiä ja odottavat myös muiden toimivan sovitusti. Liikekumppanin saapuminen ajoissa

tapaamisiin ja kokouksiin on hyvin arvostettua. Kansainvälisessä kaupankäynnissä käytetään usein englanninkieltä, jota monet virolaiset liikemiehet puhuvatkin sujuvasti. (Rauhala 2016.)

Yrityskulttuuri Virossa on hyvin muodollista ja onkin tärkeää noudattaa vakiintuneita toimintatapoja liikeneuvotteluissa virolaisen liikekumppanin kanssa. Tapaamiset ja neuvottelut sovitaan etukäteen ja kokouksen esityslista tulisi toimittaa hyvissä ajoin ennen kokousta neuvottelukumppanille. Puhutellessa tulisi käyttää henkilön tittelä ja sukunimeä, etunimiä harvoin käytetään lainkaan. Pukeutuminen liiketapaamisiin noudattaa muodollista kaavaa. Miehillä tulisi olla puku ja kravatti, naisilla puolestaan jakku sekä hame tai jakkupuku. Virolaisessa liike-elämässä small talk on lyhyttä ja yksinkertaista. (Rauhala 2016; Kosonen 2005.)

Suomalaiselle ja virolaiselle liiketoimintakulttuurille yhteistä on tekninen lähestymistapa asioihin ja ongelmiin. Pehmeät arvot ja motivointi eivät ole vahvasti esillä virolaisessa työelämässä, joka voi aiheuttaa ongelmia työntekoon. Kulttuurilliset erot näkyvät lähinnä päätöksenteon nopeudessa, johtamisessa sekä tiimityöskentely- ja keskustelukulttuurin puuttumisena. Yleisesti ottaen virolaiset ovat luotettavia liikekumppaneita, mutta usein maksuajoissa tulee varautua lipsumisiin. (Rauhala 2016; Kosonen 2005.)

2.4 Edut ja haitat

Viron liiketoimintaympäristön eduiksi nousevat erityisesti sijainti, työvoimakustannukset ja verotus. Viron läheisyys on sijoittautumisen kannalta etu, sillä monilla suomalaisilla yrityksillä on jo valmiita kontakteja maahan. Lisäksi yrityksen perustamisen helppous ja maltillinen verotus kannustavat panostamaan yritystoiminnan kasvattamiseen. (Pk-yritykset ja Aluepalvelut 2012.)

Vuonna 2012 tehdystä selvityksestä käy ilmi, että yrittäjät pitävät Tallinnaa helpompana ympäristönä toimia työntantajana kuin Helsinkiä. Ihmiset ovat työhaluisia sekä valmiita joustamaan kysyntätilanteen vaihdellessa. Yrittäjä A pitää etuna sitä, että ihmisiä on helppo työllistää ja työntekijän kanssa on helppoa keskenään sopia ehdot. Yrittäjä B puolestaan mainitsee, että työvoiman edullisuus on suuri etu Suomen työvoimakustannuksiin verrattuna. Alhaisten työvoimakustannusten lisäksi ovat kuitenkin myös muut yritystoiminnan ylläpitokustannukset alhaisemmat kautta linjan, kuten toimitilojen vuokrat, asiantuntijapalvelut ja ne ovat helposti saatavilla erityisesti Tallinnassa. (Pk-yritykset ja Aluepalvelut 2012; Yrittäjä A, teema-haastattelu 22.2.2017; Yrittäjä B, teemahaastattelu 23.2.2017.)

Tietoyhteiskunta Virossa on varsin edistyksellinen, josta esimerkkinä e-bisnes, joka on laajalle levinnyttä koko maassa. Yli 80 prosenttia virolaisista yrityksistä hoiti vuonna 2011 myynti- ja ostolaskutuksensa täysin sähköisesti. Yrityksen perustaminen Viroon on nopeaa ja e-kansalaisuuden

omaava henkilö voikin perustaa yrityksen elektronisesti 25 minuutissa. Yrittäjä A:n kokemus yrityksen perustamisesta Viroon teki vaikutuksen vaittomuudellaan. Yrityksen perustaminen oli nopea prosessi, jossa avusti muun muassa yritysten perustamisia hoitava asiantunteva henkilö. Maksuliikenteen selkeys on tehnyt vaikutuksen yrittäjä B:hen. (Pk-yritykset ja Aluepalvelut 2012; Yrittäjä A, teemahaastattelu 22.2.2017.)

Virolla on kuitenkin myös heikkoutensa, joita ovat esimerkiksi pätevän työvoiman löytäminen. Suurlähetysneuvos Jaanus Varu Viron Suomen Suurlähetystöstä on kirjoittanut toukokuussa 2015 julkaistussa esityksessä, että Viron ongelmana on rakenteellinen työttömyys. Tarjolla olevien työntekijöiden taidot eivät vastaa työnantajien vaatimuksia ja noin joka neljännes Virossa toimivista yrityksistä näkee tämän suurena ongelmana. Maan ollessa pieni ja alikehittynyt, josta syystä asiakkaita on vaikea saada. Tästä syystä yrittäjä A suosittelee pohtimaan vientiyrityksen perustamista. (Pihkanen & Saarikoski 2016; Tenhunen & Niittymäki 2014; Yrittäjä A, teemahaastattelu 22.2.2017.)

3. VIRON JA SUOMEN YRITYSVEROTUS VERTAILUSSA

Viron ja Suomen välisistä verotuksellisista eroista on käyty jo pitkään keskustelua ja puheenaiheena ovat olleet erityisesti Viron verohyödyt. Yrityksen menestymistä ja kasvua ajatellen on ymmärrettävä, että verokilpailu on osa yritystoiminnan todellisuutta. Verotus ohjaa omalta osaltaan yrityksessä tehtäviä ratkaisuja. Virossa ja Suomessa yritystä ja sen omistajaa verotetaan hyvinkin toisistaan poikkeavilla tavoilla yrityksen elinkaaren eri vaiheissa. Seuraavissa alakappaleissa Viro ja Suomi on asetettu puntariin liiketoimintaan liittyvissä veroissa, joita ovat tuloverotus, arvonlisävero ja työnantajakustannukset. (Perheyrittäjien liitto 2015.)

3.1 Tuloverotus

Suomessa yrityksen tai yhteisön tuloverotukseen vaikuttaa yrityksen tai yhteisön oikeudellinen muoto. Liikkeen- tai ammatinharjoittajan tulos verotetaan omistajayrittäjän tulona ja varallisuus yrittäjän varallisuutena. Yleishyödyllinen yhteisö tai säätiö on verovelvollinen saamastaan elinkeino- ja kiinteistötulosta. Mikäli yhdistys tai säätiö ei ole yleishyödyllinen on sen maksettava kaikista tuloista 20 prosenttia veroa. (Engblom, Holla, Järvinen, Lamminsivu, Lampinen, Lepistö, Paronen, Rautajuuri, Sandelin, Torkkel, Westergård, Äimä 2016, 73; Verohallinto 2017.)

Osakeyhtiö on erillinen verovelvollinen ja sen nettotulo verotetaan aina yhteisöverokannan mukaisesti. Nettotulon verotukseen ei vaikuta nettovarallisuuden määrä. Yhteisöjen tuloveroprosentti 20 prosenttia. Osakeyhtiön jakamat osingot verotetaan osakkaalta erillisten säännösten mukaan. Osakeyhtiön jakaessa tuloistaan osakkailleen osinkoina, maksavat osakkaat veroa vielä tästäkin tuloista. Käytännössä tämä tarkoittaa tulon kaksinkertaista verotusta. (Engblom ym. 2016, 75; Karttunen, Laasanen, Sippel, Uitto & Valtonen 2012, 596.)

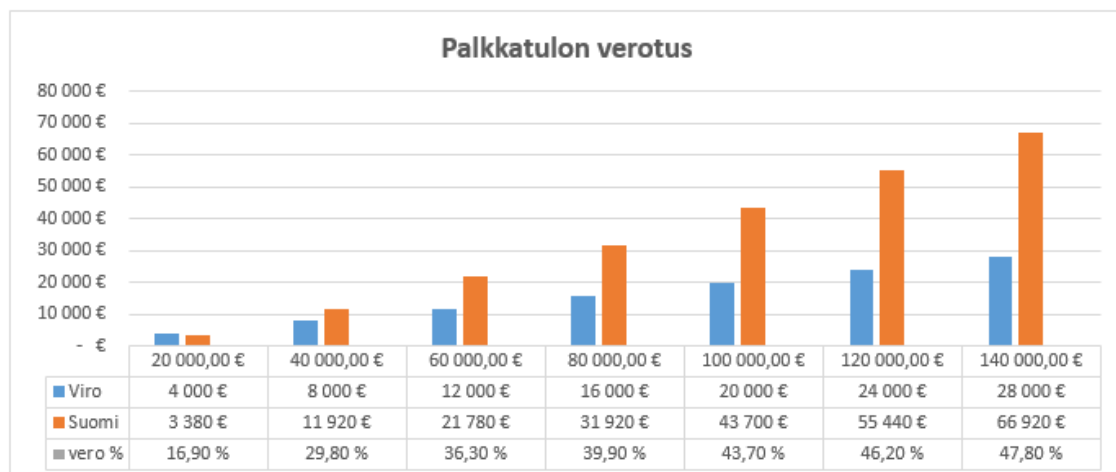
Yksityisen elinkeinoharjoittajan liiketoiminnan tulo verotetaan hänen henkilökohtaisessa verotuksessaan pääomatulona ja ansiotulona. Yritystulosta pääomatuloksi katsotaan osuus, joka vastaa 20 prosenttia elinkeinotoiminnan nettovarallisuudesta. Nettovarallisuus saadaan vähentämällä elinkeinotoiminnan varoista sen velat. Laskelmassa käytetään aiemman verovuoden päättyessä ollutta nettovarallisuutta. Verovelvollisen omasta vaatimuksesta voidaan pääomatuloksi katsoa myös pienempi, 10 prosentin osuus nettovarallisuudesta. Yritystulon loppuosa verotetaan ansiotulona. (Karttunen ym. 2012, 600.)

Elinkeinoyhtymistä tavallisimpia ovat avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt. Elinkeinoyhtymä ei ole erillinen verovelvollinen. Sille vahvistetaan elinkeinotoiminnan tulos, joka jaetaan verotettavaksi osakkaiden tulona.

Yhtiömiehille jaettava tulo on joko pääomatuloa tai ansiotuloa yhtiön nettovarallisuuden suuruuden mukaan. Pääomatuloksi katsotaan osuus, joka vastaa 20 prosenttia osakkaan osuudesta yhtiön nettovarallisuuteen. Yhtiömiesten tulon määrään vaikuttaa heidän osuutensa yhtymän tuloon, jotka ovat yleensä määritelty yhtiösopimuksessa. Mikäli asiasta ei ole sovittu erikseen, katsotaan nettovarallisuuden jakautuvan tasan vastuunalaisten yhtiömiesten kesken. Kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen osuus nettovarallisuuteen on pääsääntöisesti yhtä suuri, kuin hänen yhtiöön sijoittamansa panos. Loppuosa osakkaan tuloista verotetaan ansiotulona. (Engblom ym. 2016, 74; Karttunen ym. 2012, 600.)

Virossa puolestaan on käytössä tasaverojärjestelmä, jonka mukaisesti kaikkea tuloa määrästä tai tulotyypistä riippumatta verotetaan 20 prosentin veroasteella. Tämä järjestelmä koskee niin yksityishenkilöitä kuin yrityksiä ja on ollut käytössä jo vuodesta 1994 lähtien. Tasaveroprosentti ei kuitenkaan aina ole ollut 20 prosenttia. Alkuperäisesti tasaveron määrä oli 26 prosenttia, josta se on jatkanut laskuaan aina vuoteen 2015 jolloin uusi hallitus laski sen 20 prosenttiin. Viro oli ensimmäisiä maita koko maailmassa, joka otti tasaveron käyttöönsä. Tasavero on käytössä Baltian maiden lisäksi Venäjällä, Hongkongissa ja Islannissa. (Kunnari 2012; Koivuaho n.d.)

Alaolevassa pylväskaaviossa on kuvattuna Viron ja Suomen palkansaajan tuloveron määrä vuonna 2017. Vero on laskettu vuosituloista ja Suomen veroprosentit sisältävät valtion tuloveron, keskimääräisen kunnallisveron, kirkollisveron, yleisradioveron, työeläkevakuutusmaksun (ei 53–62-vuotiaiden korotusosuutta), työttömyysvakuutusmaksun, sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun sekä automaattisesti verottajan tekemät vähennykset. Vähennyksiin kuuluvat kunnallisverotuksen perusvähennys ja ansiotulovähennys, tulonhankkimisvähennys sekä työtulovähennys. Suomen tuloveroprosentti vaihtelee vuosittaisen tulotason mukaisesti ja alla olevassa pylväskaaviossa on merkittynä prosentit, joilla tuloveron määrä on laskettu kustakin vuositulosta. Viron tuloveron määrä on laskettu 20 prosentin tasaveron mukaisesti.

Kuva 2. Viron ja Suomen palkansaajan tuloverotus 2017. (Veronmaksajat 2016.)

Toisin kuin Suomessa ei Virossa ole kaksinkertaista verotusta, vaan yrityksen tuottamaa tuloa verotetaan vain kerran. Yritysveroa ei tarvitse maksaa jakamattomasta voitosta, eikä ennakkoverokäytäntöä ole. Toisin sanoen voittoa tuottava yhtiö voi halutessaan jättää verovapaasti kaikki voitot yhtiöön ja hyödyntää ne esimerkiksi investointeihin, uuden työvoiman palkkaamiseen ja myyntivolyymin lisäämiseen. Erityisesti kasvuyrityksille tämä verojärjestelmä on ihanteellinen, sillä se mahdollistaa liiketoiminnalle nopeamman kasvun. Virossa voitonjaoksi katsotaan kuitenkin Suomessa poiketen luontoisedut, lahjat ja edustusmenot, osingot, peitelty voitonsiirto sekä liiketoimintaan liittymättömät kustannukset. Yrityksen tulovero osinkoja maksettaessa on 20 prosenttia netto-osingosta laskettuna. Viron hallitus on kuitenkin esittänyt, että osinkoveroa laskettaisiin 20 prosentista 14 prosenttiin. Tämän veroalennuksen perusteena on muuttaa yritysten käytäytymistä ja kannustaa osingon maksuun. Tämä uudistus olisi tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2018. (Kunnari 2012; Riistaniemi 2017; Rantala 2015.)

3.2 Arvonlisäverotus

Suomessa arvonlisäverovelvolliseksi ei tarvitse rekisteröityä, mikäli liiketoiminnan katsotaan olevan vähäistä. Liiketoiminta katsotaan vähäiseksi silloin, kun tilikauden liikevaihto on enintään 10 000 euroa. Mikäli liikevaihto ylittää 10 000 euroa, mutta on kuitenkin alle 30 000 euroa, katsotaan arvonlisäverovelvollisen toiminta pienimuotoiseksi. Pienimuotoisesta liiketoiminnan maksettavasta arvonlisäverosta voi saada alarajahuojennusta. Huojennuksen saa tällöin vain osasta arvonlisäveroa. (Verohallinto 2017.)

Suomessa tavaroiden ja palveluiden yleisin verokanta on 24 %. Elintarvikkeissa, rehussa sekä ravintola- ja ateriapalveluissa vero kanta 14 %. Kirjoissa, lääkkeissä, elokuvanäytökset, kulttuuri- ja viihdetilaisuuksissa, henkilökuljetuksissa, majoituspalveluissa sekä televisio- ja yleisradiotoiminnasta saadut korvaukset sisältävät 10 % verokannan. (Verohallinto 2017.)

Viron hallitus päätti nostaa arvonlisäverovelvollisuuden rajaa pienyritysten ja ammatinharjoittajien osalta. Aiemmin liikevaihdon ollessa alle 16 000 euroa vuodessa, ei yritys ollut arvonlisäveroon maksuvelvollinen. Nykyään raja liikevaihdon suuruuteen on 40 000 euroa. Näin ollen alle 40 000 euron liikevaihdolla toimivilla yrityksillä ei ole arvonlisäveron ilmoitusvelvollisuutta. Liikevaihdon ylittäessä 40 000 euroa, tulee verovelvollisen kuitenkin toimittaa rekisteröintihakemus 3 päivän kuluessa. Verovelvolliseksi on mahdollista kuitenkin hakeutua jo aikaisemmin, vaikka rekisteröinti ei olisikaan vielä pakollista. Rekisteröityessä tulee verovelvollisella olla todiste

liiketoiminnan harjoittamisesta. Todisteeksi kelpaa kaupparekisteriote. Lisäksi verovelvollisen tai hänen edustajansa pitää henkilökohtaisesti käydä toimittamassa hakemus Maksu ja Tolliamet toimipisteeseen, eli Viron veroviranomaisen toimipisteeseen. Hakemuksen toimittamisen yhteydessä on todistettava henkilöllisyys. Arvonlisäveroilmoitus tehdään kuukausittain. (Rantala 2015; Lindeman 2016.)

Virossa tavaroiden ja palveluiden yleisin arvonlisäverokanta on 20 %. Kirjat ja oppimateriaalit, lääkkeet, lääkinnälliset laitteet, hygieniatuotteet, majoituspalvelut ja aikakausjulkaisut sisältävät 9 % alennetun verokannan. (Gencs Valters n.d.)

3.3 Työnantajamaksut

Suomessa työnantaja on velvollinen maksamaan palkanmaksun yhteydessä erilaisia oheiskustannuksia, joita ovat ryhmähenkivakuutusmaksu, tapaturmavakuutusmaksu, työeläkemaksu, sairausvakuutusmaksu sekä työttömyysvakuutusmaksu. Ryhmähenkivakuutusvelvollisia ovat ne työnantajat, joiden toimialaa koskevassa yleissitovassa työehtosopimuksissa on määräys työntekijöiden ryhmähenkivakuutuksesta. Ryhmähenkivakuutusmaksun määrä vaihtelee vakuutusyhtiöittäin, keskimääräisesti se on kuitenkin noin 0,07 prosenttia bruttopalkasta. Maksu peritään tapaturmavakuutuksen yhteydessä. (Yrittäjät n.d.)

Tapaturmavakuutus on tapaturmavakuutuslain mukaisesti otettava työsuhteessa oleville työntekijöille työtapaturmien ja ammattitautien varalta. Vapautuksen tapaturmavakuutusvelvollisuudesta saa ainoastaan silloin, kun työnantajan työntekijöilleen kalenterivuoden aikana maksama palkkasumma on enintään 1200 euroa. Vakuuttamisvelvollisuus koskee jokaista työsuhteessa olevaa työntekijää työntekijän palkasta, iästä tai työsuhteen kestosta riippumatta. (Yrittäjät n.d.)

Eläkevakuutus otetaan, kun työntekijä on 17–67 vuotias ja työntekijän ansiot ovat vähintään 58,19 euroa kuukaudessa. Vakuuttamisvelvollisuus alkaa 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja päättyy työntekijän täyttäessä 68 vuotta. Työntekijän eläkemaksut maksetaan etukäteen ennakkomaksuna. Maksuprosentin suuruuteen vaikuttaa toteutunut palkkasumma ja asiakashyvityksen määrä. Kuitenkin se on keskimäärin yhteensä 24,40 prosenttia. Kilpailukyky sopimuksen mukaan työntekijän keskimääräistä TyEL-maksua kuitenkin korotetaan ja näin ollen työnantajan osuus alenee samalla määrällä. Muutos on yhteensä 1,20 prosenttia vuosina 2017–2020. (Ilmarinen n.d.; Yrittäjät n.d.)

Työnantajan sosiaaliturvamaksu, eli sairausvakuutusmaksu maksetaan verohallinnolle yhdessä muiden oma-aloitteisten verojen kanssa. Sairausvakuutusmaksua maksetaan 16–67 vuotiaasta palkansaajasta. Työnantajan

työttömyysvakuutusmaksu on puolestaan porrastettu työnantajan maksaman palkkasumman mukaan. Maksuprosentti on 0,80 prosenttia palkasta palkkasummaan 2 059 500 euroon asti ja sen ylittävältä osalta 3,30 prosenttia palkasta. Työttömyysvakuutusmaksua ei kuitenkaan peritä alle 17-vuotiaista eikä yli 65-vuotiaista työntekijöistä. (Yrittäjät n.d.)

<i>SUOMI</i>	TYÖNANTAJA	PALKANSAAJA
Ryhmähenkivakuutus	0,07 %	-
Tapaturmavakuutus	0,80 %	-
Eläkevakuutus	17,95 %	6,15 % / 7,65 %
Sairausvakuutus	1,08 %	-
Työttömyysvakuutus	0,8 % / 3,30 %	1,6 %
Yhteensä	23,2 %	9,3 %

Taulukko 1. Työnantajamaksut vuonna 2017, % bruttopalkasta. (Yrittäjät n.d.)

Virossa palkkaa maksettaessa on huomioitava poikkeavat työnantajamaksut. Työnantajalta peritään 33 prosenttia bruttopalkasta rahoittamaan eläke- ja sairausvakuutusetuuksia. Tästä maksusta käytetään 20 prosenttia lakisääteisten vanhuustyökyvyttömyys- ja perhe-eläkkeiden rahoitukseen. Loput 13 prosenttia käytetään sairausvakuutusetuksien rahoittamiseen. Lisäksi työnantajalta sekä palkansaajalta peritään työttömyysvakuutusmaksua. Työnantajat maksavat koko vakuutusmaksun itse ja se peritään ennakkoon neljännesvuosittain. Maksulla on kuitenkin ylä- ja alaraja ja sitä peritään enintään 15-kertaisesta edellisen vuoden vähimmäispalkasta. Tapaturma- ja henkivakuutusmaksut ovat puolestaan vapaaehtoisia työnantajalle. (Kunnari 2012; Vidlund 2016.)

Rahastoeläkemaksuun on tehty muutoksia vuoden 2009 finanssikriisin seurauksena. Valtion 4 prosentin ja vakuutetun 2 prosentin osuudet jätettiin tilittämättä rahastoeläkejärjestelmään vuosina 2009–2010. Niillä jäsenillä, joilla eläkkeelle siirtyminen oli 10 vuoden sisällä ja vuonna 1954 tai aiemmin syntyneet oli hakemuksella mahdollista jatkaa maksujen maksamista valtion tukemana. Muut vuoden 2010 alusta alkaen saivat mahdollisuuden maksaa vapaaehtoisesti 2 prosentin maksua ilman valtion osuutta. Maksuja alettiin kuitenkin vuonna 2011 periä kaikilta jäseniltä yhden prosentin osuudella ja valtiolta kaksi prosenttia. Vuosina 2012–2013 palattiin normaalikäytännön mukaisesti perimään jäseniltä kahden prosentin maksuja ja valtiolta neljä prosenttia. Vuosina 2014–2017 maksetaan korotettua kuuden prosentin valtion osuutta niille, jotka jatkoivat maksujen maksamista vapaaehtoisesti. Mikäli BKT:n kasvu ylittää 5 prosenttia, on tällöin

kaikilla mahdollisuus korkeampaan kuuden prosentin valtion osuuteen ja valita omaksi maksutasokseen kolme prosenttia. (Vidlund 2016.)

VIRO	TYÖNANTAJA	PALKANSAAJA
Eläkevakuutus	20 % / 16 %	-
Rahastoeläke	- / 4 %	2 %
Sairausvakuutus	13 %	-
Työttömyysvakuutus	0,8 %	1,6 %
Yhteensä	33,8 %	3,6 %

Taulukko 2. Työnantajamaksut vuonna 2016, % bruttopalkasta. (Eläketurvakeskus 2016.)

Lisäksi työnantajaa koskettaa sairauspäiväraha, jossa työnantajalla on muutaman päivän maksuvelvollisuus. Normaalisti sairauspäivärahan suuruus on 70 prosenttia palkasta, mutta työntekijän ollessa avo- tai sairaalahoitossa ovat korvaukset 100 prosenttia. Sairauspäivärahan saamisen suhteen on neljän päivän omavastuu-aika, jonka jälkeen työnantaja maksaa sairauspäivärahan neljännestä päivästä kahdeksanteen päivään. Tämän jälkeen maksuvelvollisuus siirtyy sairausvakuutusrahastolle. (Pihkanen & Saarikoski 2016.)

3.4 Yhteenveto

Viron verotusjärjestelmän voidaan katsoa olevan ihanteellinen erityisesti yritysten tuloverotuksen kohdalla. Tuloveroprosentin ollessa 0 jakamattomasta voitosta, yrityksellä on mahdollisuus käyttää kaikki voittovaransa työllistämiseen ja investointeihin. Suomessa osakeyhtiön omistaja maksaa sekä yrityksen tuloista että omista tuloistaan veroa, joka tarkoittaa kaksinkertaista verotusta. Tuotteiden arvonlisäverokannat Virossa ovat matalammat kautta linjan ja rajat arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitymiseen eroavat myös huomattavasti toisistaan. Suomessa arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitymisen raja on liikevaihdollisesti 10 000 euroa vuodessa, kun Virossa se on 40 000 euroa vuodessa. Viron työnantajamaksujen kokonaismäärä prosentteina on suurempi. Suomessa kuitenkin työnantajan on maksettava enemmän erilaisia kustannuksia palkasta, sillä Virossa työntekijöiden ryhmähenki- ja tapaturmavakuutukset ovat vapaaehtoisia.

Voidaan päätellä, että Virossa verokäytäntö tarjoaa alkuvaiheessa oleville yrityksille paremmat mahdollisuudet kasvuun, kuin Suomessa. Kasvuvaiheessakin yritykset voivat hyödyntää koko jakamatta jätetyt voitot oman

toimintansa rahoittamiseen. Virossa yrityksillä on siten käytettävissä yli 20 prosenttia enemmän voittovaroja toimintansa kasvattamiseen Suomeen verrattuna. Suomessa arvonlisäverovelvollisuuden raja on 10 000 euroa ja Virossa 40 000 euroa. Näiden kahden arvonlisäverovelvollisuuden rajojen välinen ero on 30 000 euroa. Näin ollen esimerkiksi Virolaisille elinkaarensa alkuvaiheessa oleville yrityksille jää myös arvonlisäveron määrä hyödynnettäväksi. Tämä puolestaan helpottaa erilaisten investointien tekemistä ja yritykset ovat vakavaraisempia. Vakavaraisuus puolestaan auttaa yrityksiä kestämaan vaikeiden aikojen ylitse ja tukee yrityksen omavaraista kasvua ilman vieraan pääoman mukana tulevia riskejä. Suomessa on puolestaan pienemmät työnantajamaksut. Kuitenkin Virossa palkkatason ollessa huomattavasti matalampi, ei voida työnantajamaksujen määriä vertailla mustavalkoisesti. Viron tilastokeskuksen mukaan vuonna 2016 keskimääräinen bruttopalkka oli noin 1146 euroa kuukaudessa. Suomessa tilastokeskuksen mukaan keskimääräinen bruttopalkka oli 2963 euroa kuukaudessa vuonna 2015. (Suomen virallinen tilasto (SVT) 2016.); (Statistics Estonia 2017.)

Alla olevissa taulukoissa on laskettuna Viron ja Suomen keskimääräisestä kuukausittaisesta bruttopalkasta keskimääräinen työnantajakustannusten osuus, jonka jälkeen ne on lisätty keskimääräiseen kuukausittaiseen bruttotuloon. Tarkoituksena on hahmottaa Virolaisen ja Suomalaisen työntekijän palkkaamisesta syntyvät kokonaiskustannukset keskimääräisesti ja vertailla näitä kahta.

<i>VIRO</i>	
Keskimääräinen bruttopalkka/kk	1 146,00 €
Työnantajakustannukset 33,8 %	387,35 €
Kokonaiskustannukset	1 533,35 €

Taulukko 3. Virolaisen työntekijän palkkaamisesta syntyvät kokonaiskustannukset keskimääräisesti.

<i>SUOMI</i>	
Keskimääräinen bruttopalkka/kk	2 963,00 €
Työnantajakustannukset 23,2 %	690,38 €
Kokonaiskustannukset	3 653,38 €

Taulukko 4. Suomalaisen työntekijän palkkaamisesta syntyvät kokonaiskustannukset keskimääräisesti.

Kuten ylläolevista taulukoista voidaan nähdä, on virolaisen työntekijän palkkaaminen yli kaksinkertaisesti edullisempaa työnantajakustannusten prosenttimäärästä huolimatta. Suomessa on lähes kolmenkertaisesti korkeampi palkkataso, josta syystä työntekijän palkkaaminen on yrityksille kalliimpaa kuin Virossa. Viron palkkakehitys on kuitenkin lähiaikoina ollut nopeaa ja tällä hetkellä palkat nousevat nopeammin, kuin missään muussa EU-maassa. (Lotila 2015.)

4. YRITYSTOIMINTA VIROON

Euroopassa parhaat liiketoimintaan liittyvät ratkaisut ja mahdollisuudet löytyvät Baltian maista ja monen suomalaisyrityksen ensiaskel kansainvälistymiseen on suunnata Suomenlahden yli Viroon. Virossa, kuten muissakin Baltian maissa ovat liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvät kulut keskimääräisesti alhaisemmat kuin muissa Euroopan maissa. Yritystoiminnan laajentaminen Viroon onkin ollut jo pitkään hyvin ajankohtainen aihe, joka on kiinnostanut erityisesti kasvuyrityksiä. Yrittäjiä suosiva ja verotus, alhaiset työvoimakustannukset sekä ihmisten suomenkielentaito houkuttelevat suomalaisyrittäjiä. Lisäksi Viron kilpailukykyinen toimintaympäristö vaikuttaa monien yritysten päätökseen siirtää liiketoiminta. Kilpailukykyisten tuotantokustannusten ohella yritykset haluavat kansainvälistyä ja näin löytää tiensä uusille markkinoille. Yrittäjän tulisi kuitenkin olla tietoinen perusasioista suunnitellessaan Viroon siirtymistä, yleisten virheiden välttämiseksi. Tulevissa alaluvuissa käsitellän vaadittavia toimenpiteitä yritystoiminnan siirtämiseen Viroon. (Lavvocato 2016; Tulve 2012; Headman attorneys n.d.)

4.1 Suunnitellen alkuun

Viroon siirryttäessä, kuten yleisestikin yritysten kansainvälistymisen menestyksen takaamiseksi on tärkeää tunnistaa markkinamahdollisuudet. Markkinoiden selvittämisen jälkeen on yritystoimintakin helpompaa, mainitsee yrittäjä B. Kannattaa tarkkaan harkita eri vaihtoehtoja ja pohtia missä yrityksen osaamiselle olisi eniten kysyntää. Kansainvälistymisen edellytyksenä on usein osaamisen kehittäminen sekä palvelun, tuotemateriaalien ja tuotannon sopeuttaminen kohdemarkkinoille. (Yritys-Suomi n.d.; Yrittäjä B, teemahaastattelu 23.2.2017.)

Ennen kansainvälisen toiminnan käynnistämistä on myös pohdittava halutaanko koko yritystoiminta siirtää vai vain yritystoiminnan osa. Lisäksi on mietittävä toimiiko yritys Suomesta käsin vai kohdemaassa paikallisesti oman tai yhteistyöyrityksen kautta. Markkinoiden seuranta, mahdollisuuksien tunnistaminen ja tulevaisuuden ennakointi parantavat yrityksen asemaa uudella markkina-alueella. Kansainvälistyminen vaatii myös pitkäaikaista taloudellista panostusta ja usein oman rahoituksen lisäksi vaaditaan ulkoista rahoitusta. Kansainvälistymissuunnitelman rakentaminen on monivaiheinen prosessi, johon paneutumalla voidaan luoda toimiva ja menestyksenkäs suunnitelma etabloitumiselle. (Rauhala 2016; Yritys-Suomi n.d.)

Uudenmaan yritysvero- ja johtava veroasiantuntija Anne-Mari Viinikka kertoo, ettei suomalaisyritystä niin vain siirretä Viroon. Mikäli suomalaisyritys haluaa aloittaa liiketoiminnan harjoittamisen Virossa, on siinä tapauksessa yleensä perustettava Viroon uusi yhtiö. Kuitenkin myös muita

mahdollisuuksia on olemassa, kuten sivuliikkeen perustaminen, liiketoiminnan myynti Viroon perustetulle yhtiölle tai fuusioda suomalainen yhtiö virolaiseen. Tyypillisimmin Suomalainen yrittäjä kuitenkin perustaa tytäryhtiön tai paikallisen osakeyhtiön liiketoiminnan harjoittamista varten. Sivuliikettä harkitsevan yrittäjän olisi kuitenkin syytä muistaa, että hallinto on usein raskasta. (Simola 2015.)

On erityisen tärkeää tehdä selvitystyö huolella ja suunnitella Viron markkinoille siirtyminen. Näin pystytään tunnistamaan etukäteen riskejä ja siten välttämään vahingoita. Erityisesti verosuunnitteluun tulee kiinnittää huomiota. Verosuunnittelun kannalta oleelliseksi tulee kiinteään toimipaikan muodostumisen mahdollisuus, johon syvennyttään paremmin tulevissa alakkapaleissa. Yrittäjä A muistuttaa siitä, että erityisesti Suomen verottajan näkökulma on tärkeää huomioida ennen lopullisten päätösten tekoa. Asioiden on mentävä myös Suomen verottajan kannalta oikein, sillä Virossa toimiva yritys voidaan katsoa toimipaikasta huolimatta suomalaiseksi. (Yrittäjä A, teemahaastattelu 22.2.2017.)

4.1.1 Uusi yritys

Uutta yritystä perustaessa on syytä miettiä yhtiömuodon valintaa. Virossa on käytössä useampia yhtiömuotoja kuin Suomessa. Viron yhtiömuotoja ovat avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, voittoa tavoitteleva osuuskunta, rajavastuuyhtiö ja eurooppayhtiö. Elinkeinotoimintaa voi harjoittaa myös yksityisenä liikkeenharjoittajana tai ulkomaisen yhtiön sivuliikkeenä, mutta ne eivät varsinaisesti ole virolaisia yhtiömuotoja. Valintaan vaikuttavat olennaisesti tulevan yhtiön henkilömäärä, pääoman tarve ja sen saatavuus, vastuu, tuote tai palvelu, verotus ja voiton jako. Tässä kappaleessa esitellään yhtiömuodoista tarkemmin ainoastaan rajavastuuyhtiö, sillä se on toimeksiantajan näkökulmasta parhain mahdollinen vaihtoehto. (Kunnari 2012; Rantala 2015.)

Rajavastuuyhtiö on Viron yleisin yhtiömuoto, joka on alkujaan Saksasta. Pienet ja keskisuuret yritykset suosivat rajavastuuyhtiömuotoa, sillä sen perustaminen on helppoa ja alkupääoman tarve on vain 2500 euroa. Yhtiön voi perustaa myös ilman alkupääomaa, mutta tällöin osakkuuspääoma ei saa ylittää 25 000 euroa ja perustajan tulee olla luonnollinen henkilö. Osakkuuspääomaa ei jaeta osakkeisiin vaan yhtiöosuuksiin, joita voi halutessaan jakaa muiden osakkaiden kanssa. Osuuden luovuttamisessa tulee ottaa huomioon, että osakkaalla on aina etuosto-oikeus osuuteen, ellei yhteisissä sopimuksissa ole toisin mainittu. Osuutta ei siis voida niin vain luovuttaa yhtiön ulkopuoliselle henkilölle. Yhtiön perustajia voi olla yksi tai useampia ja perustajana voi olla yksityinen henkilö tai toinen yhtiö. Osakkaat eivät ole vastuussa yhtiön sitoumuksista henkilökohtaisella omaisuudellaan, vaan vastuu on rajattu johonkin kiinteään erään, kuten vähim-

mäispääomaan tai osuuksiin. Näin ollen riskit rajavastuuyhtiössä ovat pienemmät, jonka takia se onkin suosittu yhtiömuoto. Yhtiön toimieliminä toimivat osakkaiden kokous ja hallitus. (Kunnari 2012.)

4.1.2 Sivuliike

Viron lainsäädännössä määritellään erikseen ulkomaalaisen yhtiön sivuliike. Mikäli ulkomaalainen yritys haluaa pysyväsi tarjota palvelujaan Virossa, on sen tällöin rekisteröidyttävä Viron kaupparekisteriin ulkomaalaisen yhtiön sivuliikkeeksi. Huomioitavaa on, että ulkomaalaisella yrityksellä ei voi olla samanaikaisesti useampaa kuin yhtä sivuliikettä Virossa. Rekisteröityessään sivuliike ei muodostu itsenäiseksi oikeushenkilöksi, vaan säilyy osana alkuperäistä yritystä. Näin ollen alkuperäinen yritysellä on vastuu sivuliikkeen veloista ja muista vastuista. Sivuliikkeellä tulee olla johtajana luonnollinen henkilö, joka oleskelee Virossa, EU:n alueella tai Sveitsissä. Johtajia voi olla yhden sijasta myös kaksi tai enemmän ja heille voidaan määritellä oikeudet edustaa yhtiötä vain yhdessä. Perusolettamuksena kuitenkin on, että johtajat saavat edustaa yhtiötä itsenäisesti. (Rantala 2015.)

Sivuliike tulee rekisteröidä Viron kaupparekisterin lisäksi sivuliikerekisteriin. Ennen rekisteröimistä kannattaa sivuliikkeelle valita johtaja ja toimiala Viron toimialaluettelosta. Valittu toimiala täytyy merkitä hakemuspaperiin. Toimialoja merkitään rekisteriin vain yksi, mutta siitä huolimatta sivuliike voi toimia useammallakin toimialalla. Kaupparekisteriin puolestaan pitää ilmoittaa sivuliikkeen toiminimet, sijainti, kotimaan yritystunnus, alkuperäisen yrityksen oikeudellinen muoto, minkä maan lainsäädännön piiriin alkuperäinen yritys kuuluu, osakepääoman määrä, viimeisin yhtiöjärjestys, sivuliikkeen johtajien nimet ja henkilötunnukset, perusoletuksista poikkeavat johtajien edustusoikeudet, yrityksen laillisten edustajien nimet ja henkilötunnukset sekä edustamisen alku- ja päättymisajat ja yrityksen kirjapitovuoden alku- ja päättymispäivät. (Rantala 2015.)

Sivuliike ei kuitenkaan ole itsenäinen oikeushenkilö vaan sitä pidetään suomalaisen yrityksen kiinteänä toimipaikkana. Näin ollen sivuliike on osa Suomen yleisesti verovelvollista yhteisöä. Toisin sanoen Virolainen sivuliike on tuloistaan verovelvollinen Suomeen ja tuloveroprosentti on Suomen lainsäädännön mukaisesti 20 prosenttia. Suomen lisäksi myös Virolla on oikeus verottaa kiinteän toimipaikan tuloa. Verosopimustilanteessa on kuitenkin yrityksen asuin valtio velvollinen poistamaan kaksinkertaisen verotuksen. Tätä varten tulee sivuliikkeen tulo erottaa yrityksen muusta tulosta, jonka jälkeen kaksinkertainen verotus poistetaan verosopimuksen mukaan joko hyvitys- tai vapautusmenetelmällä. (Rantala 2015.)

Vapautusmenetelmällä ulkomaantuloista ei makseta Suomeen veroa. Tulo vaikuttaa kuitenkin Suomessa muista tuloista maksettavaan veroon. Veroprosenttia laskettaessa on ulkomaantulo osa kokonaistuloa. Ulkomailta

saadun ansiotulon ollessa esimerkiksi 5000 euroa ja Suomesta saatu ansiotulo 20 000 euroa, on 5000 euron osuus veroton ja 20 000 eurosta veroa menisi 30 prosenttia. Ulkomaantulo huomioidaan veroprosentissa, joka tarkoittaa veroprosentin laskemista 25 000 euron tulojen perusteella. Tällöin veroprosentiksi saadaan 35. Veroa menee kuitenkin vain Suomesta saaduista tuloista eli 20 000 eurosta, mutta vero lasketaan 35 prosentin mukaisesti. Myös pääomatulojen kohdalla veroprosenttiin vaikuttaa ulkomailta saatu pääomatulon määrä. Mikäli vapautusmenetelmää sovelletaan, voidaan ulkomaantulosta vähentää niiden hankkimisesta johtuneet kulut. Kuluja ei kuitenkaan voi vähentää enempää, kuin ulkomaantulon määrä on. (Verohallinto 2017.)

Hyvitysmenetelmän mukaan ulkomaan vero hyvitetään Suomeen maksettavasta verosta. Toisin sanoen Suomi verottaa ulkomaantulon, mutta vähentää toisessa valtiossa maksetun veron määrän. Ulkomailta saadun tulo määrän ollessa esimerkiksi 5000 euroa, josta ulkomaisen veron osuus on 1000 euroa. Tästä tulosta Suomen vero olisi 1300 euroa. Näin ollen Suomen verosta vähennetään ulkomaisen veron osuus, jolloin maksettavaa veroa jäisi 300 euroa. Vähennys voidaan tehdä ainoastaan samaan tulonlähteeseen ja tulolajiin kuuluvasta ulkomaan verosta. Mikäli käyttämättömiä hyvityksiä on useammalta vuodelta, vähennetään vanhimmat ensin. Hyvitys ei voi kuitenkaan olla suurempi, kuin ulkomaantulon vero Suomessa. Tämä tarkoittaa sitä, että hyvityksen enimmäismäärä on se summa, joka Suomen vero olisi kyseisestä tulosta. Ulkomaisen veron ylittäessä hyvityksen enimmäismäärän, jää osa verosta hyvittämättä. Hyvittämättä jäänyt veron osuus voidaan kuitenkin vähentää ulkomaantulon verosta seuraavan viiden vuoden aikana. (Verohallinto 2017.)

4.1.3 Tytäryhtiö

Emo-tytäryhtiö rakenteen toteuttamiseen on kaksi mahdollista virolaista yhtiömuotoa, jotka ovat rajavastuuyhtiö tai osakeyhtiö. Rajavastuuyhtiö ja virolainen osakeyhtiö ovat itsenäisiä verosubjekteja ja oikeushenkilöitä. Rakenteelle ominaista on, että emoyhtiö omistaa tytäryhtiön osakkeet tytäryhtiön ollessa itsenäinen oikeushenkilö. Nämä ovat ainoat yhtiömuodot, jotka mahdollistavat tämän rakenteen. Keskeisin yhtiömuodon valintaan vaikuttava tekijä on suunnitellun yhtiön koko. Osakeyhtiö kannattaa valita silloin, kun tavoitteena on listautua pörssiin. Lisäksi osakeyhtiön päätöksen teon ollessa teoriassa rajavastuuyhtiötä läpinäkyvämpää, voidaan tämän ajatella houkuttelevan enemmän sijoittajia. Rajavastuuyhtiön merkittävimpiä etuja ovat päätöksen teon joustavuus ja vähäinen alkupääoman tarve. (Rantala 2015.)

Emoyhtiöllä ei kuitenkaan ole mahdollisuutta vähentää tytäryhtiönsä tappiota verotuksessaan, sillä konserniyhtiöitä verotetaan Suomessa ja Virossa erillisinä verosubjekteina. Emoyhtiö ei voi myöskään antaa konser-

niavustusta, sillä konserniavustuslaki soveltuu ainoastaan kansallisiin tilanteisiin. Emo-tytäryhtiö rakenteella vältytään kuitenkin kaksinkertaisen verotuksen riskeiltä, toisin kuin sivuliikkeen ja kiinteän toimipaikan tapauksissa. Riskiä ei muodostu, koska Suomi ei verota virolaisen yhtiön tulosta. (Rantala 2015.)

4.2 Rekisteröinti

Yritysmuodon ja nimen valinnan jälkeen yritys on rekisteröitävä Viron kaupparekisteriin, johon jätetään rekisteröintihakemus ja talletetaan alkupääoma. Viron valtio perii tästä rekisteröitymismaksun, joka on suuruudeltaan 145 euroa. Mikäli rekisteröityminen hoidetaan notaarin välityksellä, kustannuksia lisää notaarin perimä palvelumaksu. (Pihkanen & Saarikoski 2016.)

Yrityksen rekisteröintiin on kaksi vaihtoehtoa. Rekisteröinti voidaan tehdä joko sähköisesti tai notaarin avulla. Sähköinen rekisteröinti on näistä kahdesta helpoin ja nopein tapa yritystoiminnan aloittamiseen. Sähköistä rekisteröintiä varten tarvitaan e-kansalaisuus ja digitaalisen allekirjoituksen ohjelmisto. Yhtiö voidaan rekisteröidä sähköisesti vain silloin, kun kaikki asianomaiset ovat paikalla. Näin ollen he pystyvät allekirjoittamaan hakemuksen ja tarvittavat perustamisasiakirjat digitaalisesti. Lukuun ottamatta julkista osakeyhtiötä ja kaupallisia järjestöjä, voidaan kaikki muut yhtiömuodot rekisteröidä sähköisesti. Rekisteröintihakemukseen täytetään yrityksen nimi ja perustajien tiedot sekä liitetään mallit perustamisasiakirjoista. Rekisteröinnin yhteydessä maksetaan perustamismaksu. Alkupääoman tallettamista voidaan halutessa kuitenkin lykätä. (Pihkanen & Saarikoski 2016.)

Mikäli sähköinen rekisteröityminen ei ole mahdollista, voidaan se hoitaa myös notaarin avulla. Mikäli perustajat eivät voi allekirjoittaa dokumentteja digitaalisesti tai pääoman ollessa rahan sijaan aineellista, onnistuu rekisteröinti ainoastaan notaarin kautta. Yrityksen rekisteröintimaksu ja alkupääoman talletus on hyvä olla hoidettuna ennen notaarille menoa. Notaarin avulla valmistellaan ja jätetään kaupparekisteriin eri asiakirjoja, joita ovat yhtiösopimus, yhtiöjärjestys, rekisteröintihakemus, yhteystiedot. Näiden lisäksi tarvitaan todistukset maksetusta rekisteröintimaksusta ja pankkiin talletetusta alkupääomasta. Kaikki yrityksen perustamista varten tarvittavat asiakirjat löytyvät notaarin toimistolta ja rekisteröityminen kestää tavallisesti kaksi tai kolme päivää. (Pihkanen & Saarikoski 2016.)

Viron kaupparekisteriin rekisteröidyt yritykset tallentuvat automaattisesti veronmaksajien rekisteriin. Näin ollen yritysten ei tarvitse tehdä erillistä ilmoitusta verottajalle, sillä verovelvollisuus on astunut voimaan yrityksen rekisteröinnin yhteydessä. Erillinen ilmoitus verovelvolliseksi on kuitenkin tehtävä tapauksissa, joissa yritys on arvonlisäverovelvollinen tai toimii ulkomaisena työnantajana. (Kunnari 2012.)

4.3 Kiinteä toimipaikka

Yritykset harjoittavat yleensä liiketoimintaa ulkomailla joko perustamalla sinne juridisesti itsenäisen tytäryhtiön tai toimimalla itse toisessa valtiossa. Yrityksen harjoittaessa itse toimintaansa toisessa maassa, tulee kysymykseen muodostuuko sinne kiinteä toimipaikka. Kiinteällä toimipaikalla tarkoitetaan elinkeinon pysyvää harjoittamista varten järjestettyä erityistä liikapaikkaa. Kiinteänä toimipaikkana pidetään esimerkiksi paikkaa, jossa sijaitsee liikkeen johto, toimisto, sivuliike, teollisuuslaitos, tuotantolaitos, työpaja, myymälä tai muu pysyvä osto- tai myyntipaikka. (Tomperi 2015, 189.)

Kiinteä toimipaikka on verotuksen kannalta keskeinen tekijä. Erityisesti huomiota tulisi kiinnittää kiinteän toimipaikan muodostumisen mahdollisuuden Suomessa, vaikka yritys olisikin perustettu Virossa. Tilanteissa, joissa yrityksellä on tehdas, konttori tai jokin muu vastaava kiinteä toimipaikka Suomessa, verotetaan tällöin myös kiinteän toimipaikan tulot Suomessa. Kiinteän toimipaikan tuloverotuksen lisäksi on yritys myös arvonlisäverovelvollinen Suomessa harjoitetusta liiketoiminnastaan. Mikäli suomalainen yritys toimii verosopimusvaltiossa niin, ettei kiinteää toimipaikkaa katsota muodostuneen on tulon verotusoikeus verosopimusten mukaisesti yksin Suomella. Verotus ei kuitenkaan muodostu kaksinkertaiseksi. (Simola 2015; Tomperi 2015, 190.)

Kiinteän toimipaikan muodostuminen voi olla myös riippuvainen johtopaikasta. Mikäli Viroon perustetaan vain yhden hengen yhtiö, jonka omistaja kuitenkin asuu Suomessa, katsotaan usein verotuskäytännössä yritystä johdettavan Suomesta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yrityksen kiinteä toimipaikka muodostuu yhtiön omistajan kotiosoitteeseen. Verotusta harkitaan tapauskohtaisesti silloin, kun virolaisella yhtiöllä on toimitilat ja henkilökuntaa Virossa, mutta johto asuu Suomessa. Kun yhtiössä on kaksi omistajaa, joista toinen asuu Suomessa ja toinen Virossa jakautuu verotus silloin molempiin maihin. Kotipaikaksi katsotaan maa, jossa henkilö asuu vähintään yli puolet vuodesta. (Simola 2015.)

Alla olevaan taulukkoon on koottu erilaiset tilanteet, joissa kysymykseen tulee kiinteän toimipaikan muodostuminen.

Toisessa verosopimusvaltiossa sijaitsee	Muodostuuko kiinteä toimipaikka?
Yrityksen johtopaikka, sivuliike, toimisto, tehdas, työpaja tai luonnonvarojen otto- tai paikka	Kyllä.
Paikka, jossa harjoitetaan rakennus-, kokoonpano tai näihin liittyä valvonta- tai neuvonta toimintaa.	Ei muodostu. Kyllä, jos toiminta jatkuu yli 6 kk.
Varasto, jossa pidetään tavaroita näytteillä pitoa tai luovuttamista varten. (Ei kuitenkaan varsinaista myyntiä)	Ei muodostu. Varaston omistajalla ei merkitystä.
Yllä kuvatun tavaravaraston pitäminen toisen yrityksen tekemää tavaroiden muokkaamista tai jalostamista varten.	Ei muodostu.
Yritys harjoittaa liiketoimintaa komissionäärin, välittäjän tai muun itsenäisen edustajan välityksellä.	Ei muodostu, mikäli tämä edustaja ei harjoita liiketoimintansa melkein tai kokonaan pelkästään kyseisen yrityksen puolesta.
Suomalaisella yhtiöllä on määräysvalta virolaisessa yhtiössä, joka toimii Virossa.	Suomalaiselle yhtiölle ei muodostu kiinteää toimipaikkaa.

Kuva 3. Kiinteä toimipaikka Suomen ja Viron välisen verosopimuksen mukaan. (Rantala 2015.)

4.4 E-Kansalaisuus

Viron e-kansalaisuus on helposti haettavissa verkon välityksellä ja kuka tahansa ulkomaalainen voi hakea Viron e-kansalaisuutta. Digitaalinen e-kansalaisuus ei kuitenkaan tuo äänioikeutta eikä sillä pääse verotuksen piiriin, mutta se helpottaa asiointia Virossa. E-kansalaisuuden avulla Viron valtio haluaa luoda kansainvälisen Viro-myönteisen yhteisön ja virtuaalisen bisnes-ympäristön. E-kansalaisuushakemus täytetään osoitteessa: apply.e-estonia.com. Kortin voi noutaa oman maansa Viron lähetystöstä ja korttia noudettaessa annetaan sormenjäljet kortin taustalla olevaan tietokantaan. Kortissa on tunnistamiseen käytettävä siru, henkilön nimi, kortin voimassaoloaika, kortin numero sekä henkilökohtainen numero eli paikallinen sosiaaliturvatunnus. (E-estonia n.d.; Tuokko 2015; Yritys Tallinnaan 2015.)

Toinen vaihtoehto hankkia e-kansalaisuus on matkustaa Viroon poliisi- ja rajavartiolaitoksen toimipaikkaan, jossa on oltava mukana matkustusasiakirja tai henkilöllisyystodistus hakemuksen anomista varten. Paikan päällä e-kansalaisuuskorttia varten otetaan kuva sekä sormenjäljet ja täytetään e-kansalaisuushakemus. Näiden lisäksi peritään 50 euron käsittelymaksu. Hakijoiden taustat tarkistaa Viron poliisi- ja rajavartiolaitos. Tarvittaessa hakijalta pyydetään taustatutkimuksen aikana lisätietoja aiemmista Viro

yhteyksistä ja e-kansalaisuus hakemuksen syistä. Taustatutkimus kestää enintään 14 päivää, jonka läpäiselle hakijalle ilmoitetaan sähköpostitse, kun digitaalinen e-kansalaisuuskortti on valmis. Kortti haetaan henkilöllisyystodistusta vastaan Viron poliisi- ja rajavartiolaitoksen toimipisteestä tai Viron lähetystöstä. (Varu 2015; Yritys Tallinnaan 2015.)

E-kansalaisuudella voit rekisteröidä yrityksen sähköisen portaalin kautta. Lisäksi voit allekirjoittaa dokumentteja, siirtää salattuja dokumentteja, hoitaa yrityksen raportoinnin yritysrekisteriin ja hoitaa pankkiasioita virolaisen pankkitilin kautta. Myös veroilmoituksen tekeminen onnistuu sähköisesti e-kansalaisuuden avulla. Noutaessasi e-kansalaisuuskorttiasi tulee mukana tietokoneen USB-porttiin asennettava sirukortinlukija, kaksi PIN-koodia, PUK-koodi sekä tarvittavat ohjeet. Ensimmäisellä PIN-koodilla tunnistaudutaan järjestelmiin ja toisella allekirjoitetaan dokumentit. Tietokoneeseen tulee asentaa myös käyttöohjelmisto, joka onnistuu helposti osoitteessa: <http://e-estonia.com/e-residents/welcome/>. (Yritys Tallinnaan 2015; Varu 2015.)

4.5 ID-kortti

Viron ID-kortti vastaa suomalaista henkilökorttia ja se toimii virallisena henkilöllisyystodistuksena. Lisäksi se on todistus oleskeluoikeudesta. Kortti pitää sisällään enemmän tietoja kuin e-kansalaisuuskortti. ID-kortissa on henkilön kuva ja allekirjoitus. ID-korttia voi hakea vain silloin, kun asuu vakituisesti Virossa. Viron maahanmuuton voi todistaa sillä, että toimittaa vuokrasopimuksen rekisteröitäväksi. Rekisteröintipaikka määräytyy asuinpaikan mukaan. Virastossa asioidessa tulee täyttää hakemus ja luovuttaa vuokrasopimus kopioitavaksi. Mikäli henkilöllä on jo e-kansalaisuus, liitetään osoite osaksi siinä olevaa henkilönumeroa. Vuokrasopimuksen rekisteröinnin jälkeen voi laittaa hakemuksen ID-kortista, joka onnistuu poliisin palvelupisteessä. Hakemus maksaa 25 euroa ja sen voi maksaa käteisellä tai kortilla paikan päällä. (Yritystä Tallinnaan 2015; Liivikas n.d.)

Viron ID-kortti on hyödyksi monessa asiainnissa suomesta käsin. Se toimii avaimena kaikkiin hallinnon ja yksityisen sektorin verkkopalveluihin. Korttia voidaan käyttää näissä verkkopalveluissa tunnistusvälineenä ja sähköisen allekirjoituksen antamiseen. Kortille on myös mahdollista ladata edullisen julkisten liikennevälineiden kausikortin sekä Tallinnassa että Tartossa. Kortin avulla voidaan hoitaa lähes kaikki omat sekä yrityksen asiat sähköisesti. Mikäli henkilöllä on asuinpaikka Virossa, on hän oikeutettu ajamaan Suomessa vieraillessaan myös Viroon rekisteröidyllä ajoneuvolla. (Liivikas n.d.)

4.6 Notaari & apostille-todistus

Notaari on Virossa yksityisyrittäjänä toimiva viranomainen ja järjestelmä on peräisin Saksasta. Virolaiset kokevat notaarien toiminnan ja olemassaolon tärkeäksi, joiden avulla vältetään väärinkäsityksiltä ja huijatuksi tulemiselta. Notaarien työtehtäviä ovat muun muassa sopimusten vahvistaminen, omistusoikeuksien selvitykset ja oikeustoimien laillisuuden valvominen. (Kunnari 2012.)

Mikäli yrityksen perustajalla ei ole virolaista ID-korttia tai e-kansalaisuutta, perustetaan yritys notaarin toimistossa. Perustettaessa tytäryhtiötä Vieroon, tulee mukana olla emoyhtiön suomalainen kaupparekisteriotte vahvistettuna Apostille-todistuksella. Apostille-todistus on notaarin antama todistus asiakirjan, allekirjoituksen ja allekirjoittajan aseman aitoudesta. Apostille-todistusta tarvitaan silloin, kun suomalaisesta kaupparekisteriotteesta perustetaan yritystä. Todistuksella vahvistettu valtakirja tarvitaan notaariasointiin, mikäli yhtiön vastuuhenkilö ei itse ole mukana notaarin luona. (Yrityksen perustaminen 2015.)

4.7 Kirjanpito ja tilintarkastus

Virossa kirjanpitoa säätelee laki, joka astui voimaan vuonna 2003. Laki säätelee Vieroon rekisteröityjen liiketoiminta yksiköiden kirjanpitoa ja se muotoiltiin kansainvälisiä kirjanpidon standardeja mukaillen. Virossa toimivat yritykset voivat valita tehdäänkö IFRS-standardien tai Viron kirjanpidon standardien mukainen tilinpäätös. Tästä poiketen pörssiin listatut yhtiöt ja rahoituslaitokset ovat kuitenkin velvoitettuja käyttämään kansainvälistä IFRS-mallia tilinpäätöksessään. (Pihkanen & Saarikoski 2016.)

Virossa yrityksen tilien tarkastus tapahtuu hyvin samankaltaisesti kuin Suomessa. Kirjanpidon tilikausi on yleiseltä pituudeltaan 12 kuukautta, mutta se voi olla myös lyhempi tai pidempi. Kuitenkaan se ei voi ylittää 18 kuukautta. Tilintarkastusvelvollisuus ei kosketa niin useaa yritystä, kuin Suomessa. Tämä johtuu siitä, että Virossa tilintarkastusvelvollisen taloudelliset raja-arvot ovat asetettu korkeammiksi. Tämä puolestaan voi tarkoittaa pienempiä liiketoiminnan kuluja, sillä yritysten ei ole pakko maksaa palkkioita tilintarkastajille. Toisesta näkökulmasta tämä saattaa aiheuttaa kuitenkin myös kustannuksia, sillä tilinpäätöksen luotettavuus kärsii. Yrityksen luotokelpoisuudesta on hankalaa tehdä päätelmiä, mikä voi vaikuttaa erityisesti tavarantoimittajien, asiakkaisen ja velkojien kohdalla. (Rantala 2015.)

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tämä opinnäytetyö on tapaustutkimus, jossa käytettiin kvalitatiivista tutkimusotetta. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastatteluja. Tarkoituksena oli sellaista kokemustietoa, joka hyödyttäisi toimeksiantajaa. Teemahaastatteluista saatua aineistoa hyödynnettiin työn teoriaosuuksissa lähteinä. Seuraavissa alakappaleissa syvennytään paremmin käytettyyn tutkimusmenetelmään, aineiston keruu menetelmän valintaan vaikuttaneisiin tekijöihin sekä toteutettuihin teemahaastatteluihin.

5.1 Tutkimusmenetelmä

Case-tutkimus eli tapaustutkimus on empiirinen tutkimus, jossa käytetään monipuolisesti monilla eri tavoilla hankittua tietoa analysoimaan ainutkertaisia tapauksia, joita tutkitaan rajatussa erityisessä ympäristössään. Se on osa kvalitatiivista tutkimusperinnettä, joka muodostaa erityisen tutkimusstrategian ja lähestymistavan. Tarkoituksena on tutkia syvällisemmin jotain tiettyä sosiaalista kohdetta. Kohteiden taustatekijät, ajankohtainen asema, ympäristötekijät voivat muiden muassa olla tutkimuskohteena. Case-tutkimuksessa tutkija sekä tutkimuskohde ovat prosessin aikana läheisessä vuorovaikutuksessa keskenään. (Metodix 2014; Virtuaali ammattikorkeakoulu 2007.)

Case-tutkimusta käytetään tieteellisen tiedon hankintamenetelmänä eri tieteenaloilla ja se on hyödyllinen silloin, kun halutaan hyvää taustainformaatiota. Tapaustutkimuksen aineiston keruussa käytetään tavallisimmin haastattelujen, erityisesti teemahaastattelujen metodiikkaa. Monien eri metodien käyttö mahdollistaa myös triangulaation, eli eri aineistoilla saatujen tietojen vertailtavuuden. Tämä puolestaan lisää tutkimuksen validiteettia. (Metodix 2014; Virtuaali ammattikorkeakoulu 2007.)

5.2 Aineistonkeruumenetelmän valinta

Tässä opinnäytetyössä käytettiin aineistonkeruumenetelmänä teemahaastattelua. Teemahaastattelua voidaan käyttää monissa eri tieteenalojen tutkimuksissa. Tarkoituksena menetelmässä on tuottaa kokemuksiin pohjautuvaa tietoa. Teemahaastattelua käytetään usein tilanteissa, joissa aihe on arka tai halutaan selvittää vähän tunnettuja asioita. Haastattelu sopii myös tilanteisiin, kun ei tiedetä millaisia vastauksia tullaan saamaan tai kun vastaukset perustuvat haastateltavan omiin kokemuksiin. Tämän opinnäytetyön aiheen ollessa arka, on haastateltavat henkilöt jätetty anonyymeiksi. (Hannila & Kyngäs 2008.)

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, jolle on ominaista, että jokin näkökohta haastattelusta on jo etukäteen päätetty. Haastattelun kysymykset siis kohdennetaan valittuun aihepiiriin. Ominaista on myös se, että haastateltava on kokenut tietynlaisen tilanteen ja näin haastattelu kohdennetaan henkilön subjektiivisiin kokemuksiin. Teemahaastatteluna avulla voidaan tutkia yksilön ajatuksia, tuntemuksia, kokemuksia ja sanatonta kokemustietoa. Haastattelu voi olla joko kvalitatiivinen tai kvantitatiivinen. Tässä opinnäytetyössä haastattelu oli kvalitatiivinen ja aineistoa kerättiin opinnäytetyöntekijän apuvälineeksi. (Hannila & Kyngäs 2008.)

5.3 Teemahaastattelu

Teemahaastattelujen tavoitteena oli tukea tutkimuksen teoreettista osaa ja toimia apuvälineenä. Haastattelu oli kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus, jossa aineistoa pyrittiin keräämään haastateltavien omien kokemusten kautta. Teemahaastattelut toteutettiin sähköisesti 22.2.2016–23.2.2016 yksilöhaastatteluina, sillä sähköisiin vastauksiin oli aina helppo palata opinnäytetyön edetessä. Näin myös haastateltavilla oli mahdollisuus paneutua kysymyksiin valitsemana ajankohtana.

Haastatteluihin valikoitui kaksi henkilöä, joilla oli useamman vuoden kokemus yrittäjyydestä Virossa. Haastateltavien kokemusten kautta saatu arvokas tieto oli opinnäytetyön kannalta oleellista ja hyödyllistä. Toimeksiantajan näkökulmasta haluttiin selvittää sellaista käytännön ja kokemusten kautta tullutta tietoa, jota on vaikeaa muuten löytää. Näin toimeksiantajalla on mahdollisuus keskittyä oman toimintasuunnitelmansa kehittämiseen ja välttää riskeiltä. Haastateltavat on jätetty aiheen arkaluontoisuuden takia anonyymeiksi ja heihin on viitattu tekstissä yrittäjä A:na ja yrittäjä B:nä. Molemmilla yrittäjillä on toimintaa sekä Suomessa että Virossa. Yrittäjä A on toiminut Virossa hieman yli kaksi vuotta ja yritys tekee softaa. Yrittäjä B:llä on maatalousyritys Virossa ja 17 vuoden vankka kokemus liiketoiminnasta maassa. (Yrittäjä A, teemahaastattelu 22.2.2017; Yrittäjä B, teemahaastattelu 23.2.2017.)

Teemahaastatteluista ei ole koottu erillisiä tuloksia, vaan vastauksia on käytetty apuvälineenä teoriaosuuksien tukena ja lähteinä. Saatu aineisto on pilkottu ja järjestetty opinnäytetyön teorialukujen mukaisesti. Tämän jälkeen ne on sisällytetty teoriaan tarkoituksena löytää haastatteluvas-
tauksista tutkimuskysymysten kannalta olennaisia asioita. Haastateltavien omia kokemuksia on käytetty osana teoriaa pyrkimyksenä elävöittää tek-
stiä.

6. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten yritystoiminnan siirtäminen Viroon tapahtuu käytännössä. Kun suomalainen haluaa aloittaa yritystoiminnan Virossa, on mietittävä, millä tavoin kansainvälistymistä Viroon lähdetään toteuttamaan. Valinta tehdään tytäryhtiön ja kiinteän toimipaikan välillä. Näissä vaihtoehtoissa tulee ottaa huomioon verotukselliset eroavaisuudet. Virolaisen tytäryhtiön tappiota ei voida vähentää suomalaisen emoyhtiön tuloksesta, kun taas kiinteän toimipaikan tappio on mahdollista vähentää. Kiinteän toimipaikan muodostuminen Viroon on kuitenkin vaikea toteuttaa riskittä, mikäli yrittäjällä on jo Suomessa olemassa olevaa liiketoimintaa. Riskinä on, että virolaisesta toimipaikasta huolimatta Suomen verohallinto katsoo kiinteän toimipaikan muodostuvan myös Suomeen. Tytäryhtiön ollessa aina itsenäinen oikeushenkilö, ei muodostu samanlaista riskiä verotuksesta lainkaan. Tästä voidaan päätellä tytäryhtiön olevan kannattavampi vaihtoehto voittoa tuottavalle yhtiölle. Näin ollen yhtiön omistajat voivat jättää yhtiön tuloksen kokonaan jakamatta ja hyödyntää sen esimerkiksi erilaisiin investointeihin. Emo-tytäryhtiörakenteen toteuttamiseen on kaksi vaihtoehtoa, joita ovat rajavastuuyhtiö ja virolainen osakeyhtiö. Näistä kahdesta vaihtoehdosta rajavastuuyhtiö on vähäisen alkupääoman tarpeen ja joustavuuden vuoksi parempi vaihtoehto. Virolainen osakeyhtiö kannattaa valita silloin, kun yrityksen tavoitteeksi on asetettu pörssiin listautuminen.

Viron ja Suomen välisen yritysverovertailun tarkoituksena oli konkretisoida merkittävimmät eroavaisuudet ja säästömahdollisuudet. Yritystoiminnalle edulliseksi kehitetty Viron verojärjestelmä on ihanteellinen erityisesti elinkaaren alkuvaiheessa oleville yrityksille. Viron tuloverotuksen ansiosta, yritykset voivat kasvaa omavaraisesti ja kasvumahdollisuudet ovat paremmat kuin Suomessa. Yritykset voivat hyödyntää voittovaransa verottomasti oman toimintansa rahoittamiseen ja investointeihin. Viron arvonlisäverorajan ollessa liikevaihdollisesti 40 000 euroa vuodessa, voivat alkuvaiheessa olevat yritykset hyödyntää voittovaransa lisäksi myös arvonlisäverojen määrän oman toimintansa ylläpitämiseen. Työnantajakustannukset Virossa ovat prosenttimääräisesti korkeat, mutta palkkatason ollessa hyvin alhainen, on työntekijöiden palkkaaminen kuitenkin edullisempaa kuin Suomessa. Johtopäätöksenä voidaan sanoa Viron verojärjestelmän olevan yritysten kannalta kannattavampi kuin Suomessa. Kuitenkaan Viroon ei kannata siirtyä ainoastaan edullisemmän verotuksen perässä, vaan miettiä oman yritystoiminnan kannalta Viron liiketoimintaympäristöä. Olisiko Viro yritystoiminnan kannalta oikea tie kansainvälistymiseen? Tähän vaikuttavat ala jolla toimitaan, sekä muut liiketoiminnalle asetetut tavoitteet, joita Viroon siirtymisellä pyritään saavuttamaan.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa toimeksiantajalle tarpeellista tietoa tukemaan lähitulevaisuuden kansainvälistymissuunnitelmia.

Lopputuloksena tavoiteltiin kattavaa tieto-opasta ja huomioon ottaen aiheen laajuuden, saatiin aikaiseksi paljon toimeksiantajaa hyödyttävää faktatietoa. Toimeksiantajan lisäksi valmista työtä voivat hyödyntää myös muut suomalaisyritykset, jotka suunnittelevat Viron markkinoille siirtymistä. Tämä työ antaa vastauksia toimeksiantajaa kiinnostaviin kysymyksiin ja tukee yrityksen lähitulevaisuuden kansainvälistymissuunnitelmia. Tämän työn avulla saatiin aikaiseksi ajantasaista tietoa Viron liiketoimintaympäristöstä ja verokäytänteistä. Lisäksi työssä punnitaan eri etabloitumistapoja toimeksiantajan ja verotuksen näkökulmasta. Ajantasaista kirjallista lähdeaineistoa oli haastavaa löytää, jonka takia työssä on käytetty paljon verkkolähteitä. Verkkolähteiden valinnassa pyrittiin kuitenkin arvioimaan niiden luotettavuutta ja lähteitä vertailtiin keskenään. Teemahaastattelujen osalta olisi ollut mielenkiintoista haastatella yrittäjien lisäksi myös asiantuntijapalveluita tarjoavia yrityksiä. Näin olisi saatu yksityiskohteisempaa tietoa yritystoiminnan siirtämisen eri vaiheista ja asiantuntijan neuvoja ongelmakohtien välttämiseksi.

Toimeksiantajan palautteen mukaisesti opinnäytetyö antoi selkeän kuvan Viron toimintaympäristöstä ja sen vaatimuksista. Työtä voidaan hyödyntää informatiivisena oppaana yrityksessä ja kokonaisuutena työ vastasi odotuksia. Aiheen laajuudesta johtuen työstä jouduttiin rajaamaan muutamia aihealueita, jotka olisivat olleet yrityksen näkökulmasta myös kiinnostavia. Mahdollisuudet huomioon ottaen aiheen rajaus oli kuitenkin välttämätöntä.

LÄHTEET

- Alimaa, S. (2014) Viro viehättää, Suomalaiset yritykset kansainvälistyvät. Opinnäytetyö. Liiketalouden koulutusohjelma. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 26.1.2017 osoitteesta https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/74477/Opinnaytetyo_Viro%20viehattaa.pdf?sequence=1
- E-estonia (n.d.). Estonian e-Residency. Haettu 8.3.2017 osoitteesta <http://e-estonia.com/e-residents/welcome/>
- Eisto, S. (2016). Yritystoimintaa Viroon? 2500 suomalaisella on jo e-kansalaisuus. Yrittäjät. Haettu 7.5.2017 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/uutiset/545642-yritystoimintaa-viroon-2-500-suomalaisella-jo-e-kansalaisuus>
- Eläketurvakeskus (2016). Viron eläkejärjestelmä 2016. Haettu 10.5.2017 osoitteesta <http://www.etk.fi/elakejarjestelmat/muut-maat/viro/>
- Engblom, A., Holla, J., Järvinen, J., Lamminsivu, S., Lampinen, A., Lepistö, M., Paronen, V., Rautajuuri A-L., Sandelin, E., Torkkel, T., Westergård, M. & Äimä, K. (2016). Elinkeinoverotus. Helsinki: Edita.
- Euroopan Unioni (n.d.). Viro. Haettu 10.2.2017 osoitteesta https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/estonia_fi
- Gencs Valters (2016). Verosuunnittelumahdollisuuksia Baltiassa. Haettu 23.2.2017 osoitteesta <http://www.lavvocato.eu/news/view/20756>
- Hannila, P. & Kyngäs, P. (2008). Teemahaastattelu laadullisessa tutkimuksessa. Opinnäytetyö. Hoitotyön koulutusohjelma. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia. Haettu osoitteesta <http://doria32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/38214/stadia-1210852529-2.pdf?sequence=1>
- Hedman Attorneys (n.d.). Viro ja muu Baltia. Haettu 15.2.2017 osoitteesta <http://www.hedman-attorneys.com/fi/baltia/>
- Hämeen ammattikorkeakoulu (2017). Opinnäytetyöopas, Intra. Haettu 10.1.2017 osoitteesta <https://intra.hamk.fi>
- Ilmarinen (n.d.). Työnantaja, TyEL-maksun määräytyminen. Haettu 6.5.2017 osoitteesta <https://www.ilmarinen.fi/tyonantaja/tyel-maksun-maaraytyminen/#peri-tyontekijan-osuus-hanen-palkastaan>

Jyväskylän yliopisto (2015). Menetelmäpolku, tapaustutkimus. Koppa. Haettu 10.1.2017 osoitteesta <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/tapaustutkimus>

Karttunen, T., Laasanen, H., Sippel, L., Uitto, T. & Valtonen, M. (2012). juridiikan perusteet. Helsinki: Sanoma Pro.

Koivuaho (n.d.). Verotus Virossa. Haettu 10.3.2017 osoitteesta <http://www.koivuaho.fi/verotus-virossa/>

Koskinen, K. (2007). Viroon kansainvälistyneiden pk-asiantuntijayritysten lainsäädäntöön, yhtiömuotoon ja verotukseen liittyvät riskit. Pro gradu-tutkielma. Vakuutustiede. Tampereen yliopisto. Haettu 4.2.2017 <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/78066/gradu01871.pdf?sequence=1>

Kosonen, R. (2005). Suomalaisten yritysten kansainvälistyminen Baltiassa 1987-2004 ja investointikokemukset Virossa. Helsingin kauppakorkeakoulu. Kansainvälisten markkinoiden tutkimuskeskus CEMAT. Haettu 27.4.2017 osoitteesta http://cemat.aalto.fi/fi/publications/2005/suomalaiset_baltiassa.pdf

Kunnari, P-M. (2012) Yrityksen perustaminen viroon, Opas alkavalle yrittäjälle. Opinnäytetyö. Liiketalouden koulutusohjelma. Turun ammattikorkeakoulu. Haettu 18.1.2017 osoitteesta https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/46926/Opinnaytetyo_%20Pia-Marja%20Kunnari.pdf?sequence=1

Liivikas (n.d.). Viron henkilötunnus ja ID-kortti. Haettu 10.5.2017 osoitteesta <http://www.liivikas.ee/viron-henkilotunnus-ja-id-kortti/>

Lindeman, P. (2016). Virossa alle 40.000 euron liikevaihdon yrityksiltä poistettiin arvonlisävero. Uusi Suomi. Haettu 26.4.2017 osoitteesta <http://pe-lisuomi.puheenvuoro.uusisuomi.fi/216181-virossa-alle-40000-euron-liikevaihdon-yrityksilta-poistettiin-arvonlisavero>

Lotila, S. (2015). Viron vetovoima hiipuu – Palkat kasvaneet kolmessa vuodessa 18 %. *Tekniika & Talous*. Haettu 19.5.2017 osoitteesta http://www.tekniikkatalous.fi/summa_premium/2015-05-22/Viron-vetovoima-hiipuu---Palkat-kasvaneet-kolmessa-vuodessa-18--3321664.html

Maailmantalous (n.d.). Verokilpailu. Haettu 16.5.2017 osoitteesta <http://maailmantalous.net/fi/abc/verokilpailu>

Methodix (2014). Iiris Aaltio: Case-tutkimus metodisena lähestymistapana. Haettu 20.3.2017 osoitteesta <https://methodix.fi/2014/05/19/aaltio-marjosola-casetutkimus/>

Mtv uutiset (2016). Viron kevämpi verotus houkuttelee suomalaisyrityksiä: ”Täällä ei rankaista siitä, että yritys menestyy”. Haettu 12.5.2017 osoitteesta <http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/viron-keveampi-verotus-houkuttelee-suomalaisyrittajia-taalla-ei-rankaista-siita-etta-yritys-menestyy/6117536>

Murtoniemi, A. (2015). Yrityksen perustaminen ja yhtiömuotojen erot. Blogijulkaisu 4.3.2015. Haettu 27.3.2017 osoitteesta <http://www.talousverkko.fi/yrityksen-perustaminen-ja-yhtiomuotojen-erot/>

Nordea (2015). Talousnäkömät. Haettu 2.4.2017 osoitteesta <https://news.nordea.com/research/attachment/26206>

Perheyrittäjien Liitto ry (2015). Suomi-Ruotsi-Viro – maaottelu. Yrityksen elinkaari verokilpailun näkökulmasta. Haettu 4.5.2017 osoitteesta <https://issuu.com/perheyrittajat/docs/suomi-ruotsi-viro-maaottelu>

Pihkanen, N. & Saarikoski, J. (2016) Yrityksen perustamisen erot Suomen ja Viron välillä. Opinnäytetyö. Liiketalouden koulutusohjelma. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Haettu 23.1.2017 osoitteesta <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/107338/opparit-heseus.pdf?sequence=1>

Pk-yritykset ja Aluepalvelut (2012). Yrittäjyyden edellytykset ja kehitystrendit Virossa ja Suomessa. Haettu 1.2.2017 osoitteesta https://ek.fi/wp-content/uploads/EK_Viro_selvitys_syyskuu_2012.pdf

Rantala, H. (2015). Kiinteä toimipaikka Suomen ja Viron välisen verosopimuksen mukaan. Haettu 14.4.2017 osoitteesta https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/155055/rantala_gradu_2015.pdf?sequence=1

Rantala, H. (2015). Viro suomalaisen yrityksen sijoittautumiskohteena verotuksen kannalta: Pro gradu- tutkielma. Vero-oikeus. Tampereen yliopisto. Haettu 18.1.2017 osoitteesta https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/155055/rantala_gradu_2015.pdf?sequence=1

Rauhala, L. (2016). Tytäryrityksen perustaminen Viroon. Opinnäytetyö. Liiketalouden koulutusohjelma. Vaasan ammattikorkeakoulu. Haettu 25.4.2017 osoitteesta <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/105893/Oppari%20Linda%20Rauhala.pdf?sequence=1>

Riistaniemi, T. (2017). Viro alentaa osinkoveron 14 prosenttiin ensi vuonna. Savon Sanomat. 16.1.2017. <http://www.savonsanomat.fi/talous/Viro-alentaa-osinkoveron-14-prosenttiin-ensi-vuonna/911850>

Simola, K. (2015). Viroon verojen vuoksi: ”Huhuja, virheellistä tietoa ja tyhmää verosuunnittelua. Yrittäjät. 12.1.2015. <https://www.yrittajat.fi/uutiset/497788-viroon-verojen-vuoksi-huhuja-virheellista-tietoa-ja-tyhmaa-verosuunnittelua>

Statistics Estonia (2017). In 2016, the average monthly gross wages and salaries were 1,146 euros. Haettu 16.5.2017 osoitteesta <http://www.stat.ee/pressiteade-2017-024>

Stauffer, S., Forsback, H. & Raam, A. (1997). Viron liiketoimintaopas. (1997). Helsinki: Edita.

Stenman, K. (2014). Big thinking for small business. Small Business Act, Interviews in the Baltic countries. Publications of Kymenlaakso University of Applied Sciences. Series B. Research and reports no: 120. Haettu 20.2.2017 osoitteesta https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/77970/B-sarjan_raportti_120.pdf?sequence=1

Suomen suurlähetystö, Tallinna (2016). Notaari- ja laillistamisasiat. Haettu 18.1.2017 osoitteesta <http://www.finland.ee/public/default.aspx?nodeid=49144&contentlan=1&culture=fi-FI>

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2016). Palkkarakenne. ISSN=1799-0076. Helsinki: Tilastokeskus. Haettu 16.5.2017 osoitteesta http://www.stat.fi/til/pra/2015/pra_2015_2016-09-29_tie_001_fi.html

Suomisanakirja (n.d.). Etabloitua. Haettu 24.5.2017 osoitteesta <https://www.suomisanakirja.fi/etabloitua>

Talouselämä (2015). MT: Suomalaisyriyten määrä Virossa yli kaksinkertaistui muutamassa vuodessa. Haettu 18.4.2017 osoitteesta <http://www.talouselama.fi/uutiset/mt-suomalaisyriyten-maara-virossa-yli-kaksinkertaistui-muutamassa-vuodessa-3360424>

Tenhunen, L. & Niittymäki S. (2014). Small Business Act in Practice in the Baltic Sea States. Hamkin e-julkaisuja 19/2014. Hämeen ammattikorkeakoulu. Haettu 16.3.2017 osoitteesta http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/79688/HAMK_BOAT_SMEbalticseastates_ekirja.pdf?sequence=1

Tomperi, S. (2015). Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. Helsinki: Sanoma Pro.

Tulve, H. (2012). Tervetuloa Viroon, mutta tunne riskisi. Talouselämä. 24.2.2012. <http://www.talouselama.fi/tebatti/tervetuloa-viroon-mutta-tunne-riskisi-3353457>

Tuokko (n.d.). Faktaa Virosta – yrityksen perustaminen, taloushallinto. Haettu 1.2.2017 osoitteesta <http://www.tuokko.ee/fi/faktaa-virosta-yrityksen-perustaminen-taloushallinto/>

Tuokko (2015). Viron e-kansalaisuus on haettavissa verkossa helposti. Haettu 8.3.2017 osoitteesta <http://www.tuokko.ee/fi/viron-e-kansalaisuus-hanke-on-edennyt-edelleen/>

Varu, J. (2015). Otteita Viron taloudesta. Viron Suurlähetystö Helsingissä. Haettu 1.3.2017 osoitteesta https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/migrated_documents/suomiviro_varu_0.pdf

Verohallinto (2017). Arvonlisäveron alarajahuojennus. Haettu 10.3.2017 osoitteesta [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/Arvonlisäveron_alarajahuojennus\(41938\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/Arvonlisäveron_alarajahuojennus(41938))

Verohallinto (2017). Kaksinkertaisen verotuksen poistaminen henkilöasiakkaan ulkomaantulosta. Haettu 6.5.2017 osoitteesta [https://www.vero.fi/fi-FI/Henkilöasiakkaat/Suomesta_ulkomaille/Kaksinkertaisen_verotuksen_poistaminen_h\(11927\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Henkilöasiakkaat/Suomesta_ulkomaille/Kaksinkertaisen_verotuksen_poistaminen_h(11927))

Verohallinto (2017). Tuloverotus. Haettu 10.3.2017 osoitteesta https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Tuloverotus

Veronmaksajat (2016). Palkansaajan veroprosentit 2017. Haettu 10.5.2017 osoitteesta <https://www.veronmaksajat.fi/luvut/Laskelmat/Palkansaajan-veroprosentit/>

Vidlund, M. (2016). Eläketurvakeskus. Viron eläkejärjestelmä (2016). Haettu 7.5.2017 osoitteesta <http://www.etk.fi/elakejarjestelmat/muutmaat/viro/>

Vieri, K. (2008). Viron liiketoimintakäytännöt: lainsäädännöllinen, taloudellinen ja kulttuurillinen näkökulma. Opinnäytetyö. Liiketalouden koulutusohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Haettu 23.1.2017 osoitteesta <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/9068/Vieri.Kirsi.pdf?sequence=1>

Viron Suurlähetystö (n.d.). Suomen ja Viron suhteet. Haettu 5.5.2017 osoitteesta http://www.estemb.fi/suomen_viron_suhteet#5

Virtuaali ammattikorkeakoulu (2007). Case-tutkimus. Haettu 20.3.2017 osoitteesta <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojak-sot/0709019/1193463890749/1193464144782/1194348546586/1194356433452.html>

Yle Areena (2016). Mikä maksaa? Viron talous. Haettu 20.4.2017 osoitteesta <http://areena.yle.fi/1-3696947>

Yrittäjät (n.d.). Työnantajamaksut, tärkeitä lukuja 2017. Haettu 1.4.2017 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/yrittajat/a/yrittajan-abc/tyonantajan-abc/tyonantajamaksut/tarkeita-lukuja-2017-546224>

Yrittäjät (n.d.). Työnantajamaksut, ryhmähenkivakuutus. Haettu 6.5.2017 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/tyonantajan-abc/tyonantajamaksut/ryhmahenkivakuutus-316879>

Yrittäjät (n.d.). Työnantajamaksut. Haettu 6.5.2017 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/tyonantajan-abc/tyonantajamaksut-316483>

Yrittäjät (n.d.). Työnantajamaksut, tapaturmavakuutus. Haettu 6.5.2017 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/tyonantajan-abc/tyonantajamaksut/tapaturmavakuutus-317635>

Yrittäjät (n.d.). Työnantajamaksut, TyEL-eläkevakuutus. Haettu 6.5.2017 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/tyonantajan-abc/tyonantajamaksut/tyel-elakevakuutus-317857>

Yrittäjät (n.d.). Kilpailukyky sopimuksen vaikutukset yrityksiin. Haettu 6.5.2017 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/yrittajat/a/yrittajan-abc/tyonantajan-abc/ajankohtaista/kilpailukyky sopimuksen-vaikutukset-yrityksiin-545930>

Yrittäjät (n.d.). Työnantajamaksut, sosiaaliturvamaksu. Haettu 7.5.2017 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/tyonantajan-abc/tyonantajamaksut/sosiaaliturvamaksu-317224>

Yrittäjät (n.d.). Työnantajamaksut, työttömyysvakuutusmaksu. Haettu 7.5.2017 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/tyonantajan-abc/tyonantajamaksut/tyottomyysvakuutusmaksu-318010>

Yrityksen perustaminen (2015). Yrityksen perustaminen Viroon. Haettu 22.3.2017 osoitteesta <https://yrityksen-perustaminen.net/yrityksen-perustaminen-viroon/>

Yritys-Suomi (n.d.). Kansainvälistyminen. Haettu 20.4.2017 osoitteesta <https://yrityssuomi.fi/kansainvalistyminen>

Yritys Tallinnaan (2015). E-kortti ja ID-kortti Virossa. Blogijulkaisu 12.8.2015. Haettu 15.2.2017 osoitteesta <http://yritystatallinnaan.blogspot.fi/2015/08/e-kortti-ja-id-kortti-virossa.html>

Haastattelut

Toimeksiantaja X. (2017). Yrityksen toimitusjohtaja. Haastattelu 9.1.2017.

Yrittäjä A. (2017). Virossa toimivan softaa tuottavan yrityksen toimitusjohtaja. Haastattelu 22.2.2017.

Yrittäjä B. (2017). Virossa toimivan maatalousyrityksen toimitusjohtaja. Haastattelu 23.2.2017.

TOIMEKSIANTAJAN HAASTATTELU

1. Mikä Viroon siirtymisessä eniten kiinnostaa?
2. Mitä tavoitteita Viroon siirtymisellä halutaan saavuttaa?
3. Onko tarkoituksena siirtää koko liiketoiminta vai liiketoiminnan osa?
 - a. Mikä osa liiketoiminnasta halutaan siirtää?
4. Kuinka paljon kansainvälistä liiketoimintaa yrityksenne tekee tällä hetkellä?
5. Mitä ajattelette tämän hetkisestä Suomen yritysverotuksesta?

TEEMAHAASTATTELUKYSYMYKSET

1. Kuinka kauan olet harjoittanut liiketoimintaa Virossa?
2. Mitkä tekijät vaikuttivat päätökseen siirtää yritystoiminta?
3. Koitko yritystoiminnan siirtämisen haasteelliseksi?
4. Mitä vaiheita yritystoiminnan siirtämiseen liittyi?
5. Millaisena koet Viron liiketoimintaympäristön?
6. Mihin yrittäjän tulisi kiinnittää erityisesti huomiota Viroon siirryttäessä?
7. Mitä hyötyjä ja haittoja on liiketoiminnassa Virossa?